CONN IGGULDEN

VÁLKA RŮŽÍ

BOUŘE

PLUS

Válka růží
díl 1. Bouře

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.plus.cz
www.albatrosmedia.cz

Conn Iggulden
Válka růží 1 – Bouře – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2017

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA a.s.

VÁLKA RŮŽÍ

OBSAH

Rodokmeny a přehled vystupujících postav **7**
Prolog **23**
Část první **31**
1 33
2 45
3 56
4 68
5 79
6 92
7 109
8 120
9 133
10 149
Část druhá **161**
11 163
12 175
13 190
14 206
15 220
16 235
17 246
18 261
19 274
20 287
21 304
22 317
23 334
24 348
Část třetí **363**
25 365
26 378
27 392
28 407
29 417
30 428
31 438
32 444
Epilog **459**
Historická poznámka **464**
Seznam literatury **474**
Dodatek: 1415 **475**
1 477
2 487
Historická poznámka **497**
Poděkování a poznámka překladatele **501**

Conn Iggulden

Válka růží

Plus díl I. Bouře

Přeložil Ivan Ryčovský

Věnováno Marku Griffithovi,
jednomu z potomků Jana z Gentu

Rodokmeny a Přehled vystupujících postav

Rodokmen anglických králů

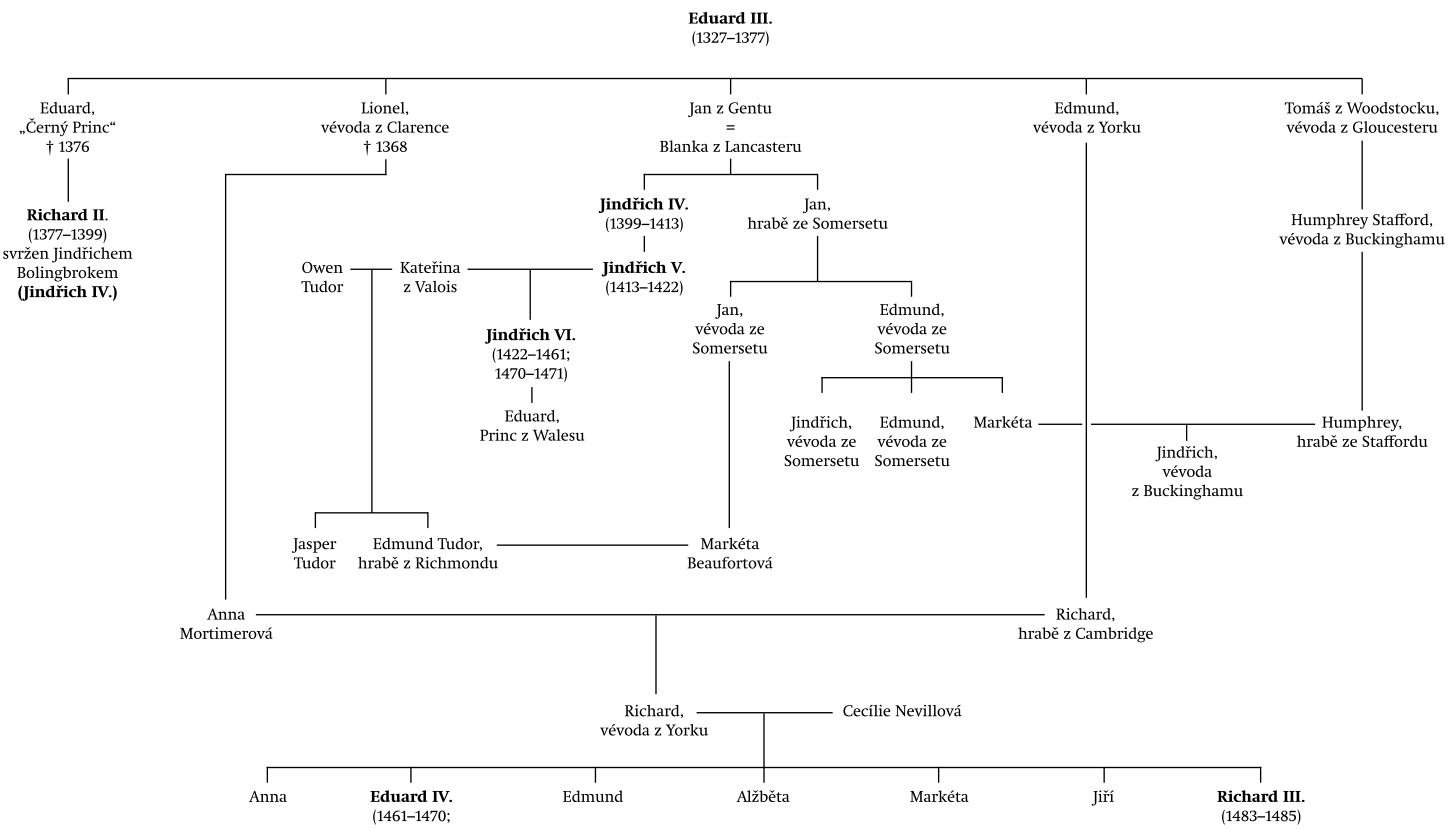

Lancasterové

král Eduard III.

1. Blanka z Lancasteru = Jan z Gentu, vévoda z Lancasteru = 2. Konstancie, dcera Petra I. Krutého, krále Kastilie a Leónu = 3. Kateřina Swynfordová

Jindřich IV.

Kateřina = **Jindřich III.**, král Kastilie a Leónu

Jan Beaufort, hrabě ze Somersetu, markýz z Dorsetu

Jindřich Beaufort, biskup z Winchesteru, kardinál

Tomáš Beaufort, vévoda z Exeteru

Humphrey, vévoda z Gloucesteru

Jan vévoda z Bedfordu

Jindřich V. = Kateřina z Valois = Owen Tudor

Tomáš, vévoda z Clarence

Jan Beaufort, vévoda ze Somersetu

Edmund Beaufort, vévoda ze Somersetu

Jana Beaufortová = Jakub I. Skotský

Jindřich VI. = Markéta z Anjou

Eduard, princ z Walesu

Jasper Tudor, hrabě z Pembroku

Edmund Tudor, hrabě z Richmondu =

Jindřich VII. = Alžběta z Yorku

Jindřich VIII.

Markéta Beaufortová

Jindřich Beaufort, vévoda ze Somersetu

Edmund Beaufort, vévoda ze Somersetu

Markéta Beaufortová

Jindřich Stafford, vévoda z Buckinghamu

Yorkové

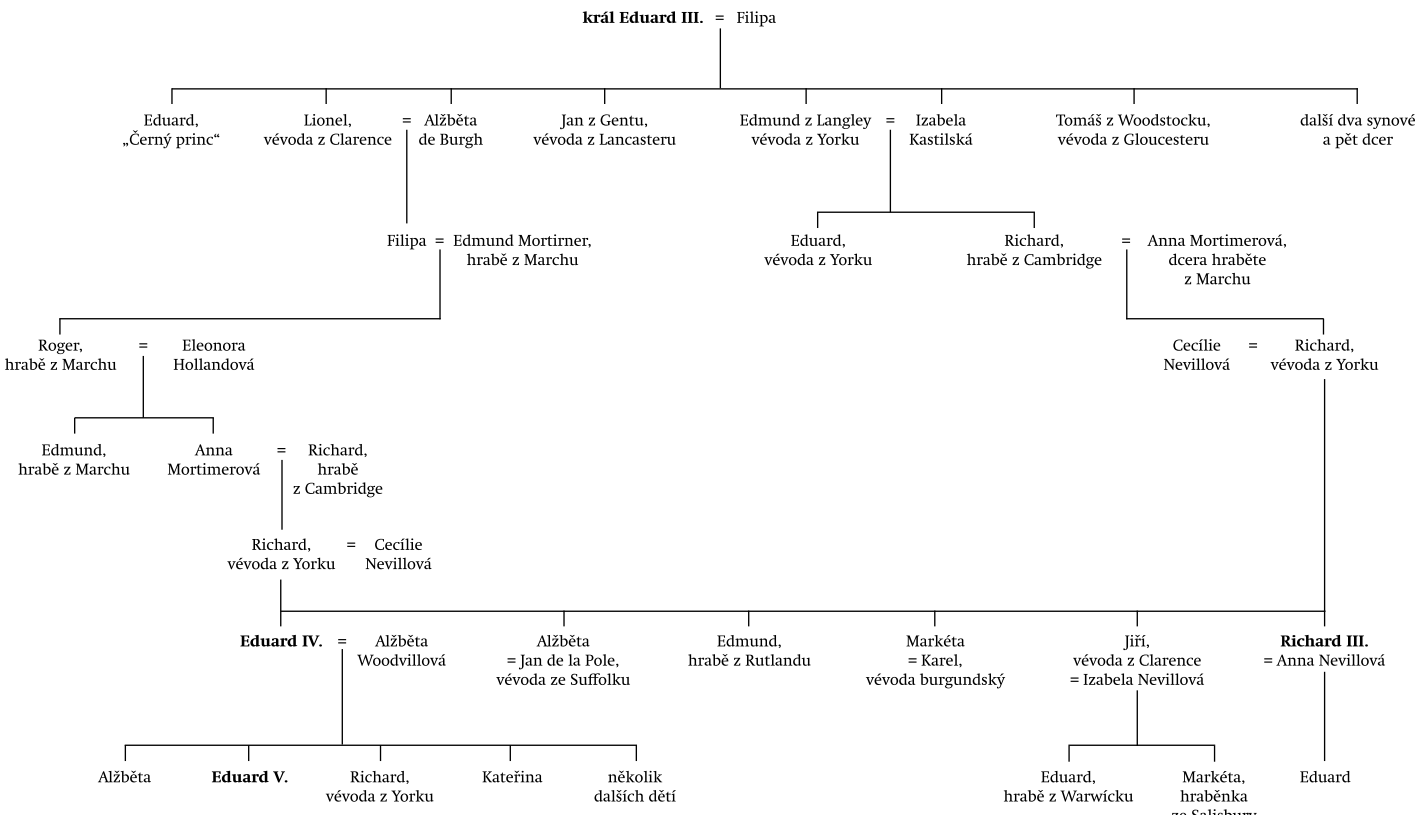
král Eduard III. = Filipa
Eduard, „Černý princ“
Lionel, vévoda z Clarence
= Alžběta de Burgh
Jan z Gentu, vévoda z Lancasteru
Edmund z Langley vévoda z Yorku
= Izabela Kastilská
Tomáš z Woodstocku, vévoda z Gloucesteru
další dva synové a pět dcer
Filipa = Edmund Mortirner, hrabě z Marchu
Eduard, vévoda z Yorku
Richard, hrabě z Cambridge
= Anna Mortimerová, dcera hraběte z Marchu
Roger, hrabě z Marchu
= Eleonora Hollandová
Cecílie Nevillová
= Richard, vévoda z Yorku
Edmund, hrabě z Marchu
Anna Mortimerová
= Richard, hrabě z Cambridge
Richard, vévoda z Yorku
= Cecílie Nevillová
Eduard IV. = Alžběta Woodvillová
Alžběta = Jan de la Pole, vévoda ze Suffolku
Edmund, hrabě z Rutlandu
Markéta = Karel, vévoda burgundský
Jiří, vévoda z Clarence = Izabela Nevillová
Richard III. = Anna Nevillová
Alžběta
Eduard V.
Richard, vévoda z Yorku
Kateřina
několik dalších dětí
Eduard, hrabě z Warwícku
Markéta, hraběnka ze Salisbury
Eduard

Nevillové

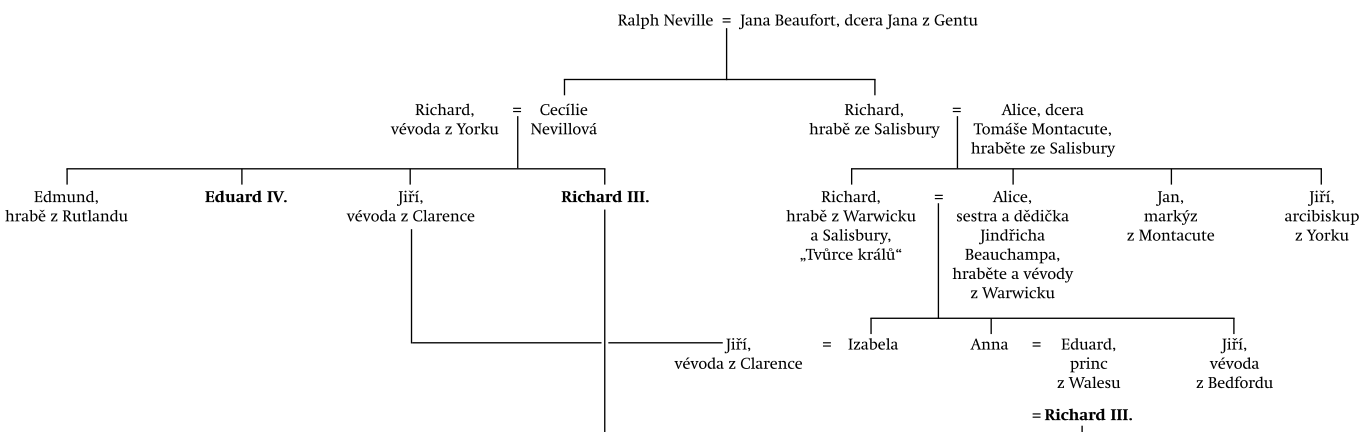
Ralph Neville = Jana Beaufort, dcera Jana z Gentu
Richard, vévoda z Yorku = Cecílie Nevillová
Richard, hrabě ze Salisbury = Alice, dcera Tomáše Montacute, hraběte ze Salisbury
Edmund, hrabě z Rutlandu
Eduard IV.
Jiří, vévoda z Clarence
Richard III.
Richard, hrabě z Warwicku a Salisbury, „Tvůrce králů“ = Alice, sestra a dědička Jindřicha Beauchampa, hraběte a vévody z Warwicku
Jan, markýz z Montacute
Jiří, arcibiskup z Yorku
Jiří, vévoda z Clarence = Izabela
Anna = Eduard, princ z Walesu
Jiří, vévoda z Bedfordu
= Richard III.

Beaufortové

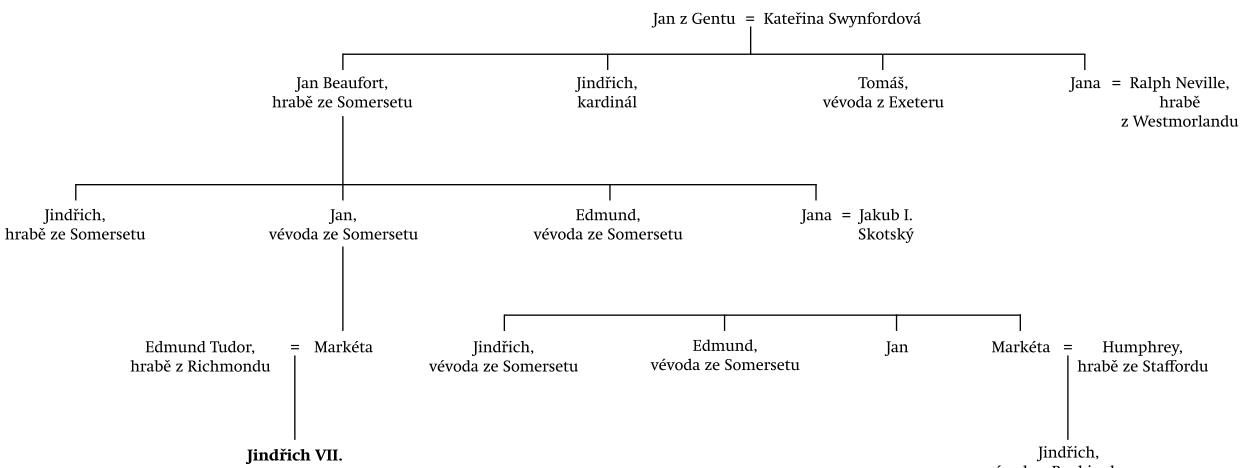

Osoby vystupující v knize

Albert	sluha rodiny de Roche ve Francii
Mistr Allworthy	osobní lékař Jindřicha VI.
baron David Alton	důstojník ve Francii ve službách Viléma, vévody ze Suffolku
Markéta z Anjou / královna Markéta	dcera Reného z Anjou, manželka Jindřicha VI.
Jan, Ludvík a Mikuláš z Anjou	bratři Markéty z Anjou
Jolanda z Anjou	sestra Markéty z Anjou
Marie z Anjou	francouzská královna, teta Markéty z Anjou
René, vévoda z Anjou	otec Markéty z Anjou
Jindřich Beaufort	kardinál, syn Jana z Gentu, prastrýc Jindřicha VI.

Edwin Bennett	voják barona Strange ve Francii
Bernard	starý přítel Thomase Woodchurche
Saul Bertleman (Bertle)	učitel a rádce Derihewa Brewera
Derihew (Derry) Brewer	vrchní vyzvědač Jindřicha VI.
kapitán Brown	důstojník hájící londýnský Tower proti Jacku Cadeovi
John Burroughs	informátor Derryho Brewera
Jack Cade	vůdce kentských rebelů
Lionel, vévoda z Clarence	syn Eduarda III.
Ben Cornish	účastník popravy syna Jacka Cadea
John Sutton, baron Dudley	účastník „soudu“ nad Vilémem ze Suffolku
Dunbar	kovář z Kentu
Robert Ecclestone	přítel Jacka Cadea

Eduard III.	anglický král, prapraděd Jindřicha VI.
Filip Burgundský	vládce Burgundska, jenž nabídl azyl vévodovi Vilémovi ze Suffolku
Flora	hostinská z Kentu
hrabě Fridrich	snoubenec, později manžel Jolandy z Anjou
Tomáš, vévoda z Gloucesteru	syn Eduarda III.
Hallerton	sluha Derryho Brewera
sir Hew	rytíř, účastník bitvy u Azincourtu
baron Highbury	anglický šlechtic z Anjou bojující proti Francouzům
Hobbs	velitel stráží na hradě Windsor
Alexander Iden	jmenovaný šerif hrabství Kent
James	mladší katův pacholek ve Věži klenotů

Jindřich VI.	anglický král, syn Jindřicha V.
Jonas	praporečník, účastník Cadeova přechodu Londýnského mostu
Alwyn Judgment	soudce v Kentu
Karel VII.	francouzský král, strýc Jindřicha VI.
Edmund Grey, hrabě z Kentu	účastník „soudu“ nad Vilémem ze Suffolku
Jan z Gentu, vévoda z Lancasteru	syn Eduarda III.
baron le Farges	rytíř francouzského vojska v Maine
sieur André de Maintagnes	rytíř francouzského vojska v Maine
Jean Marisse	soudní úředník v Nantes
Paddy (Patrick) Moran	přítel Jacka Cadea
Ruben Moselle	bankéř z Anjou
sir Vilém Oldhall	mluvčí Dolní sněmovny
John de Vere, hrabě z Oxfordu	účastník „soudu“ nad Vilémem ze Suffolku

Jasper Tudor, hrabě z Pembroke	nevlastní bratr Jindřicha VI.
Alice Perrersová	milenka Eduarda III.
Ronald Pincher	hostinský z Kentu
kapitán Recine	voják z posádky hradu Saumur
Edmund Tudor, hrabě z Richmondu	nevlastní bratr Jindřicha VI.
Richard Woodville, baron Rivers	obránce Londýna v době Cadeova vpádu
baron Jean de Roche	rytíř francouzského vojska v Maine
Richard Neville, hrabě ze Salisbury	hlava rodu Nevillů, pravnuk Jana z Gentu
Jakub Fiennes, baron Say	lord pokladník popravený za Cadeovy rebelie
Thomas de Scales, baron Scales	obránce Londýna v době Cadeova vpádu
Simone	francouzská služebná na hradě Saumur

Edmund Beaufort, vévoda ze Somersetu	přítel Viléma, vévody ze Suffolku, stoupenec Jindřicha VI.
baron Strange	soused Thomase Woodchurche v Maine
Vilém de la Pole, vévoda ze Suffolku	voják a dvořan, strůjce sňatku Jindřicha VI. s Markétou
Alice de la Pole, vévodkyně ze Suffolku	manželka Viléma, vévody ze Suffolku, pravnučka básníka Geoffreyho Chaucera
James Tanter	skotský stoupenec Jacka Cadea
Ted	starší katův pacholek ve Věži klenotů
sir Vilém Tresham	mluvčí Dolní sněmovny
Richard Neville, hrabě z Warwicku	syn hraběte ze Salisbury, později zvaný „tvůrce králů“
Ralph Neville, hrabě z Westmorlandu	účastník windsorského lovu

Rowan Woodchurch	syn Thomase a Joan Woodchurchových
Thomas Woodchurch	sedlák, lučištník a vůdce mainské rebelie
Joan Woodchurchová	manželka Thomase Woodchurche, matka Rowana a jeho dvou sester
Edmund z Langley, vévoda z Yorku	syn Eduarda III.
Richard Plantagenet, vévoda z Yorku	hlava rodu Yorků, pravnuk Eduarda III.
Cecílie Nevillová, vévodkyně z Yorku	manželka Richarda, vévody z Yorku, vnučka Jana z Gentu

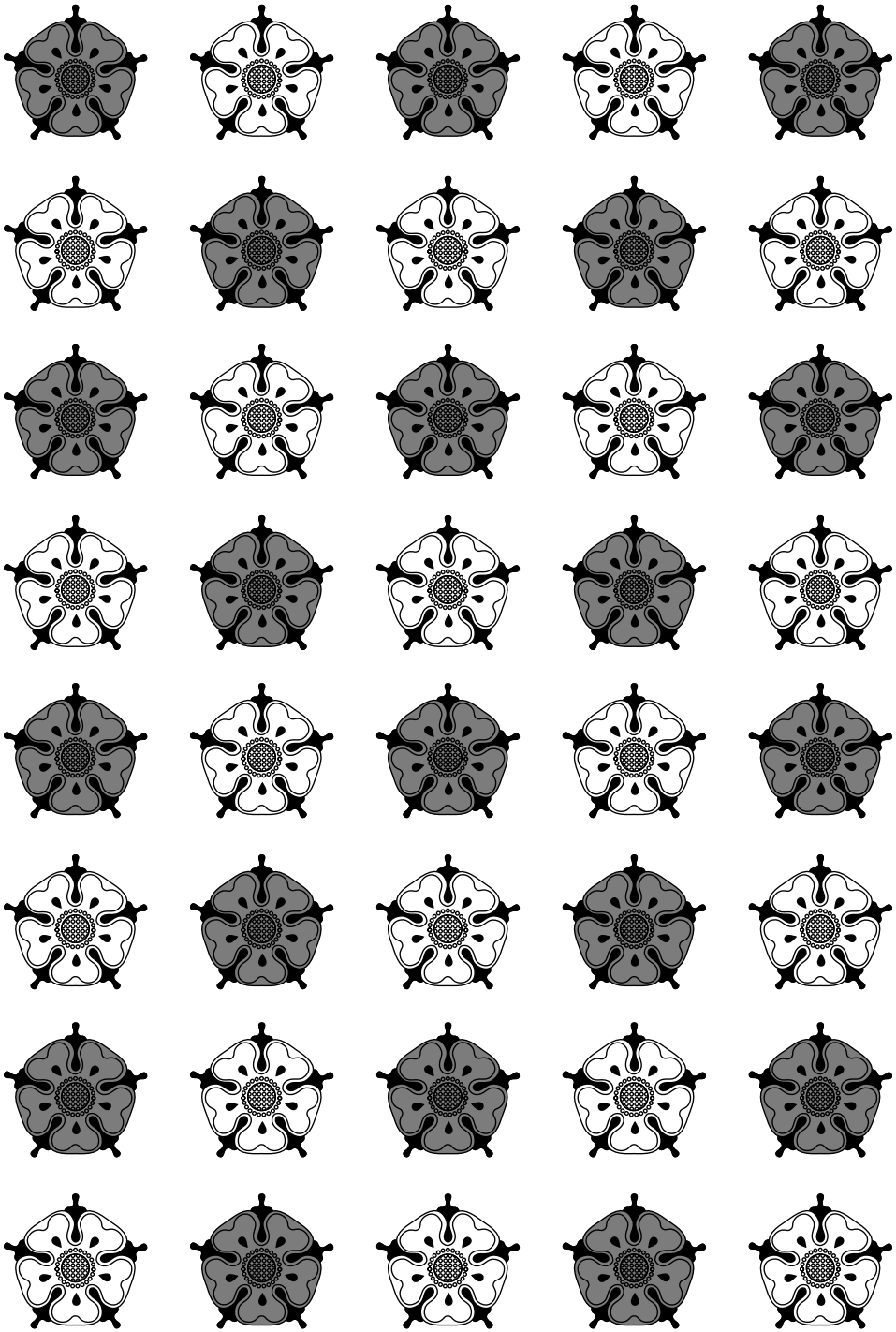

PROLOG

Léta Páně 1377

Nádoby s temnou královskou krví ležely pod postelí, kde je zapomněl lékař. Alice Perrersová seděla na židli a prudce oddechovala námahou z toho, jak se snažila nasoukat anglického krále do brnění. Vzduch v komnatě kysele páchl potem a smrtí a bledý, bělovousý Eduard tu ležel jako svá vlastní socha.

Když na něj Alice hleděla, měla v očích slzy. Rána, která Eduarda srazila, neviditelná a strašlivá, přišla z jasného jarního nebe, přilétla na vlahém vánku. Alice se mírně předklonila a setřela slinu z povislého koutku králových úst. Býval tak silný, muž mezi muži, který dokázal bojovat od svítání do soumraku. Jeho brnění se lesklo, ale pokrývaly ho šrámy a jizvy stejně jako tělo, které chránilo. Svaly a kosti pod brněním dávno ochably.

Nebyla si jistá, nakolik král vnímá, a čekala, jestli otevře oči. Jeho vědomí se střídavě jasnilo a zatemňovalo; jak plynul den, byly projevy vyprchávajícího života stále kratší a řidší. Za úsvitu se probudil a šeptem požádal, aby mu oblékli brnění. Nato vyskočil lékař ze židle, v níž seděl, a podal králi další ze svých nechutných odvarů. Eduard, slabý jako dítě, odmítl páchnoucí tekutinu mávnutím ruky, a když mu ji ten člověk dál tiskl k ústům, začal se dusit. Jakmile to Alice spatřila, vzplálo v ní odhodlání. Přes lékařovy zuřivé protesty jej vyprovodila z králových komnat, švihala ho zástěrou a nevšímala si výhrůžek, dokud za ním konečně nezapadly dveře.

Eduard ji sledoval, jak snímá z háku kroužkové brnění, a na okamžik se usmál. Pak se modré oči zavřely a král se znovu zabořil

do polštářů. Celou další hodinu se Alice dřela, až jí zrůžověly tváře, otírala mu čelo hřbetem ruky, zápasila s koženými řemeny a železem, zvedala a obracela starého krále, který jí to v ničem neusnadňoval. Avšak nebylo to poprvé, co oblékala nějakého muže do bitvy: její bratr byl také rytíř.

Navlékala králi na ruce rukavice ze železných plátů a zase se posadila; on už skoro nevnímal, tiše sténal a ztrácel vědomí. V prstech křečovitě svíral zmuchlané pokrývky, a když Alici došlo, co to znamená, prudce se nadechla a vstala. Natáhla se pro velký meč, který stál opřený o stěnu komnaty. Musela jej vzít do obou rukou, aby dokázala Eduardovi vložit rukojeť do dlaně. Bývaly doby, kdy tou zbraní dovedl vládnout tak snadno, jako by nevážila vůbec nic. Teď ji sevřel křečovitým pohybem; železná rukavice zaskřípěla do ticha a Alici vyhrkly horké slzy.

Zas vyhlížel jako král. Vše bylo uchystáno. Alice sotva znatelně přikývla; byla ráda, že až se naplní králův čas, lidé ho uvidí takového, jaký byl zaživa. Sáhla do kapsy pro hřeben a začala jím rozčesávat bílé vousy a vlasy tam, kde byly zcuchané. Už to dlouho nepotrvá. Tvář mu na jedné straně ochabla, jako když měkne vosk, a král dýchal trhaně a ztěžka.

Osmadvacetiletá Alice byla skoro o čtyřicet roků mladší než on, ale dokud Eduard neonemocněl, býval vitální a silný, jako by tu měl být věčně. Alice zažila jen jeho vládu a ani nikdo z jejích známých si už nepamatoval na jeho otce, tím méně na jeho předchůdce zvaného *Malleus Scotorum* – Kladivo na Skoty. Rod Plantagenetů zanechal v Anglii svou stopu a Francii rozerval na kusy v bitvách, na jejichž šťastný výsledek by si předem nikdo nevsadil.

Hřeben se zadrhl ve vousech. Modré oči se při Alicině dotyku otevřely a král k ní vzhlédl z hlubin zmučeného těla. Pod upřeným pohledem, který v ní odjakživa vyvolával zvláštní pocit slabosti, se Alice zachvěla.

„Jsem tady, Eduarde," ujistila ho téměř šeptem. „Jsem tady. Nejsi sám."

Eduardovi se část obličeje stáhla do grimasy, zvedl zdravou levou paži, sevřel jí ruku, v níž pevně svírala hřeben, a přiměl ji, aby ji položila. Těžce zápasil s každým nádechem a tvář mu zrudla námahou, jak se snažil promluvit. Alice se k němu naklonila, aby ze změti slov něco pochytila.

„Kde jsou mí synové?" zeptal se a hlava se mu odlepila od polštáře, ale hned zase spadla zpět. Chvějící se pravou rukou svíral jílec meče, což mu dodávalo jistoty.

„Přijdou, Eduarde. Vyslala jsem běžce za Janem, aby ho přivedli zpět z lovu. Edmund s Tomášem jsou ve vzdálenějším křídle. Ale přijdou všichni."

Ještě nedomluvila, když zaslechla zvuk kroků a mužské hlasy. Znala královy syny dobře a obrnila se: věděla, že důvěrným okamžikům s králem je konec.

„Pošlou mě pryč, drahý, ale nebudu daleko."

Sklonila se, políbila ho na rty a ucítila přitom nepřirozený žár jeho zhořklého dechu.

Když si zase sedla, uslyšela, jak Edmund vřeštivě vypráví druhým dvěma bratrům o nějaké sázce, kterou uzavřel. Alice si toužebně přála, aby tady mohl být i nejstarší z bratrů, ale Černý princ byl už rok mrtev a otcovo království nikdy nezdědí. Napadlo ji, že ztráta následníka byla první ranou, která spustila řetěz těch ostatních. Otec by neměl zažít smrt synů, pomyslela si. Je to osud příliš krutý; pro muže i pro krále.

Dveře se prudce rozlétly, až sebou Alice trhla. Každý z trojice příchozích mužů něčím připomínal otce. A vzhledem k tomu, že jim v žilách kolovala krev jejich děda, „Dlouhána" Eduarda I., viděla Alice v životě jen málo vyšších mužů. Nahrnuli se dovnitř a místnost jich byla plná ještě dříve, než stihli promluvit.

Štíhlý a černovlasý Edmund z Yorku se zamračil, jen co spatřil ženskou postavu sedící u otce. Nikdy králi jeho milenky neschvaloval, a když teď Alice vstala a zaujala pokorný postoj, svraštil čelo a zatvářil se kysele. Jan z Gentu vedle něj měl stejnou bradku jako jeho otec, ale hustou a ještě stále černou, zastřiženou do ostré špičky, která mu zakrývala hrdlo. Všichni bratři se teď skláněli nad otcem, který měl už zase zavřené oči, a pozorovali ho.

Alice se zachvěla. Starý král ji vždycky chránil a ona se domohla značného majetku. Po Eduardově boku zbohatla, ale bylo jí jasné, že pokud se kterémukoli z trojice přítomných mužů zlíbí, může ji dát uvěznit, a postačí jediné jejich slovo, aby přišla o statky i půdu. Vévodský titul byl ještě příliš nový a skutečnou moc jeho nositelů zatím nikdo nestihl prověřit. Stáli nad hrabaty i barony, skoro se vyrovnali králům a kromě mužů shromážděných v této komnatě neměli v celé zemi sobě rovného.

Dvě hlavy z pěti velkých rodů tu přesto scházely. Lionel, vévoda z Clarence, zemřel před osmi lety a zanechal po sobě jen malou dcerku. A Richardovi, synovi Černého prince, bylo teprve deset. Po otci zdědil cornwallské vévodství a jednou zdědí i království. Alice se s oběma dětmi setkala a jen se modlila, aby Richard přežil své mocné strýce a jednou usedl na trůn. Když nad tím v duchu přemýšlela, nevsadila by na jeho budoucnost ani haléř.

Nejmladší z trojice bratří byl Tomáš, vévoda z Gloucesteru. K Alici se vždycky choval laskavě, snad proto, že jí byl věkem nejblíž. Jako jediný také vzal na vědomí, že tu teď stojí, celá rozechvělá.

„Vím, že otci poskytujete útěchu, lady Perrersová," řekl, „ale teď je načase, aby tu zůstala jen jeho rodina."

Alice zamrkala uslzenýma očima. Byla vděčná za každou laskavost. Než mohla odpovědět, promluvil Edmund z Yorku:

„Bratr chce říct, že máte odejít, děvče.“ Ani se na ni nepodíval. Upíral pohled na postavu otce v brnění na bílých prostěradlech. „Zmizte!“

Alice si utírala oči a rychle se vzdálila. Ve dveřích se ještě ohlédla po trojici bratrů stojících nad umírajícím králem. Pak za sebou tiše zavřela a s hlasitými vzlyky se vzdálila do sheenského paláce.

Když osaměli, rozhostilo se tíživé mlčení. Otec pro ně představoval životní oporu, jedinou jistotu v rozbouřeném světě. Na trůnu seděl padesát let a zemi zanechal silnější a bohatší. Nikdo z nich si nedovedl představit budoucnost bez Eduarda.

„Neměl by tu být kněz?“ vybuchl náhle Edmund. „Je hanebnost, že necháváme vlastního otce v posledních okamžicích na starost nějaké děvce.“ Nepostřehl, jak zle se Jan mračí nad jeho hlasitým burácením. Edmund doslova vyštěkl každé slovo. Potichu mluvit neuměl nebo jednoduše nechtěl.

„Stačí, když ho zavoláme k poslednímu pomazání,“ odpověděl Jan z Gentu a záměrně se snažil ztišit hlas. „Modlil se v malém předpokoji, když jsme sem přicházeli. A může kvůli nám ještě chvíli počkat.“

Znovu se rozhostilo ticho, jen Edmund přešlapoval a vzdychal. Pohlédl na nehybné tělo a sledoval, jak se zvedá a zase klesá hruď. Při každém nádechu králi hlasitě zachrčelo v plicích.

„Nechápu…“ začal znovu Edmund.

„Klid, bratře,“ přerušil ho Jan tiše. „Hlavně klid. Požádal o brnění a meč. Už to nepotrvá dlouho.“

Pak na okamžik popuzeně zavřel oči, když se mladší bratr začal rozhlížet po vhodném křesle a se skřípěním si ho přitáhl blíž k lůžku.

„Stát snad nemusíme, ne?“ prohlásil Edmund samolibě. „Aspoň si udělám pohodlí.“ Složil si ruce na kolena, přelétl očima ležícího

otce a odvrátil hlavu. Když znovu promluvil, nezněl jeho hlas tak pronikavě jako obvykle: „Nemůžu tomu uvěřit. Vždycky byl tak silný!“

Jan z Gentu položil Edmundovi ruku na rameno.

„Já vím, bratře. Mám ho rád jako ty.“

Tomáš je oba zpražil pohledem:

„Co kdybyste ho nechali umřít bez toho, aby mu v uších zvonilo vaše prázdné tlachání?“ pokáral je přísně. „Buď mlčte, nebo se za něj modlete, oba!“

Jan cítil, že se Edmund chystá odpovědět, a stiskl mu rameno o něco silněji. K jeho velké úlevě bratr, ač nerad, poslechl. Jan zase připažil a Edmund k němu pohněvaně vzhlédl, třebaže sevření už pominulo. Vztekle si staršího bratra měřil.

„Napadlo tě, Jane, že mezi tebou a korunou teď stojí jenom jeden malý kluk? Nebýt drahého malého Richarda, byl by z tebe zítra král.“

Druzí dva ho ihned hněvivě okřikli a požádali jej, aby mlčel. Edmund je odbyl mávnutím ruky.

„Bůh je mi svědkem, že rody Yorků a Gloucesterů se trůnu nedočkají, ale ty, Jane? Jsi jen chlup od toho stát se králem z Boží vůle. Na tvém místě bych se nad tím zamyslel.“

„Králem se měl stát Eduard,“ odsekl Tomáš. „Nebo Lionel, kdyby byl naživu. Jediným dědicem po meči je Eduardův syn Richard, a to nezměníš, Edmunde. Můj Bože, nechápu, jak můžeš říct něco takového u otcova úmrtního lože. A už teprve nechápu, jak můžeš o legitimní nástupnické linii mluvit jako o chlupu. Ovládej se, bratře! Už mě nebaví tě poslouchat. Existuje jen jediná dynastie. A jen jeden král.“

Stařec na lůžku otevřel oči a pohnul hlavou. Všichni to zpozorovali a Edmundovi uvázla šťavnatá odpověď v hrdle. Jako jeden muž se naklonili blíž, aby lépe slyšeli, zatímco jejich otec se chabě

usmál: ústa se mu roztáhla téměř přes půl obličeje a ta grimasa odhalila tmavožlutý chrup.

„Přišli jste se podívat, jak umírám?“ zeptal se král Eduard.

Záblesk života vykouzlil na rtech jeho synů úsměv a Jan cítil, jak se mu oči plní nechtěnými slzami: náhle viděl rozmazaně.

„Zdál se mi sen, chlapci. Zdálo se mi o zelené louce, po které jsem cválal.“ Králův hlas zněl tence a řezavě a byl tak slabý a vysoký, že ho téměř neslyšeli. Přesto mu viděli na očích, že je to stále ten člověk, kterého znali dřív. Stále byl tady a díval se na ně.

„Kde je Eduard?“ otázal se. „Proč není tady?“

Jan si rychle otřel slzy.

„Zemřel, otče. Vloni. Králem se stane jeho syn Richard.“

„Ach tak. Chybí mi. Víš, že jsem ho viděl bojovat ve Francii?“

„Vím, otče,“ přisvědčil Jan, „vím.“

„Francouzští těžkooděnci k němu s řevem prorazili a zmocnili se jeho pozic. Eduard osaměl jen s hrstkou mužů. Moji baroni se mě zeptali, zda chci na pomoc prvorozenému synovi vyslat rytíře. Bylo mu tehdy šestnáct let. Víš, co jsem jim odpověděl?“

„Řekl jsi ne, otče,“ zašeptal Jan.

Stařec se mezi krátkými nádechy zasmál a tvář mu potemněla.

„Řekl jsem ne. Ať si vyslouží ostruhy sám.“ Upřel oči ke stropu a ztratil se ve vzpomínkách. „A taky že ano! Probil se zpět a stanul po mém boku. A tehdy jsem nabyl jistoty, že z něj bude král. Věděl jsem to. Kdy už přijde?“

„Eduard nepřijde, otče. Zemřel a na trůn usedne jeho syn.“

„Ano, vím, nezlob se. Měl jsem ho rád, toho chlapce, toho statečného mládence. Miloval jsem ho.“

Král dýchal stále slaběji, až jeho dech utichl docela. Bratři vyčkávali v hrozivém tichu a vzlykající Jan si rukou zakryl oči. Král Eduard III. byl mrtev a nehybný klid spočíval na všech jako závaží.

„Přiveďte kněze, ať mu udělí poslední pomazání," řekl Jan a natáhl ruku, aby otci zatlačil oči, z nichž se již vytratila jiskra života.

Všichni tři bratři se jeden po druhém sklonili, aby políbili otce na čelo a naposled se ho dotkli. Když pak dovnitř přispěchal kněz, zanechali otce s ním a vyšli ven vstříc červnovému slunci a svým příštím osudům.

ČÁST PRVNÍ

Léta Páně 1443
Šedesát šest let po smrti
Eduarda III.

„Běda tobě, země, je-li tvým králem chlapec.“

Kazatel 10:16

1

Ten měsíc bylo v Anglii chladno. Umrzlé cesty ve tmě bělavě zářily a ze stromů visela splývavá pavučina námrazy. Stráže držící hlídku na cimbuří se choulily a třásly. V nejvyšších patrech se mezi kameny s hvízdáním a kvílením proháněl vítr a oheň v krbu hřál právě tak málo, jako by byl jen namalovaný.

„Já si, Viléme, pamatuju, jaký býval Jindřich V. ještě jako princ! Jaký to býval lev! Kdyby mu osud dopřál ještě aspoň deset let, ležel by mu u nohou i zbytek Francie. Jindřich z Monmouthu byl můj král, ten a žádný jiný. Bůh je mi svědkem, že bych ochotně následoval i jeho syna, jenže ten hošík není jako jeho otec. Místo anglického lva tu máme běloučkého beránka, který nás zve k modlitbě. Pro Krista! To bych brečel!“

„Derry, prosím! Máš moc zvučný hlas. A já nebudu poslouchat takové rouhání. Nesnesu to ani u svých lidí a od tebe očekávám lepší chování.“

Mladší z obou mužů přestal přecházet po místnosti a vzhlédl. Tvářil se nesmlouvavě. Učinil dva rychlé kroky a zastavil se těsně u svého druha. Ruce měl připažené, ale lehce pokrčené v loktech. Byl sice o hlavu menší než lord Suffolk, ale dobře stavěný a zdatný. Jeho síla a hněv v něm bez ustání těsně pod povrchem bublaly.

„Přísahám, Viléme, že jsem nikdy neměl takovou chuť tě přetáhnout! Slyšet tě může leda některý z mých mužů. Myslíš si snad, že jsem na tebe nastražil léčku? Vážně si to myslíš? Ať tě klidně slyší. Každý z nich ví, co bych jim udělal, kdyby vyzradili jediné slovo.“ Mohutnou pěstí zlehka dloubl Suffolka do ramene, a když se lord zamračil, rozesmál se.

„Rouhání, říkáš? Celý život jsi prožil jako válečník, ale mluvíš jako baculatý farář. Pořád tě dokážu dostat na lopatky, Viléme. V tom je rozdíl mezi mnou a tebou. Umíš se docela obstojně bít, když ti někdo zavelí. Ale já bojuju, protože mě to baví. A proto ta záležitost zůstává na mně, Viléme. Já budu ten, kdo najde vhodné místo, kam vrazit nůž, a taky ho tam vrazí. Nepotřebujeme zbožné a šlechetné velmože, Viléme, rozhodně ne k tomuhle. Potřebujeme muže, jako jsem já: chlapa, co rozpozná slabé místo a nebojí se na ně udeřit."

Lord Suffolk se tvářil nasupeně a zhluboka se nadechl. Když se vrchní králův vyzvědač dostal do ráže, dovedl ve svých žlučovitých výlevech mistrně směšovat urážky s poklonami, ale Suffolk si řekl, že jakmile se člověk začne cítit ukřivděně, nikam se nedostane. Navíc tušil, že Derihew Brewer ví až moc dobře, jak dlouho může pokoušet jeho trpělivost.

„Možná že opravdu nepotřebujeme šlechetné velmože, Derry, zato ale potřebujeme vojevůdce, který by stačil na Francouze. Napsal jsi mi list, vzpomínáš? Opustil jsem své povinnosti v Orléansu a přeplavil jsem se přes moře jen proto, abych si tě vyslechl. Proto bych byl rád, kdyby ses mi svěřil se svými plány, jinak se vydám zpět na pobřeží."

„To by se ti líbilo, viď? Abych našel odpovědi na otázky a pak je svěřil svému vznešenému příteli, který za mě sklidí všechnu slávu! Aby pak všichni říkali: ‚Tenhle Vilém Pole, hrabě ze Suffolku, to je ale hlava!' A na Derryho Brewera si nikdo nevzpomene."

„Vilém *de la* Pole, milý Derry, jak je ti dobře známo."

Derry zaťal zuby a vztekle zavrčel:

„Tak? Myslíš, že je právě teď vhodná doba na libozvučná francouzská příjmení? Pokládal jsem tě za chytřejšího, Viléme, to mi věř. Věci se mají tak, že to provedu, děj se co děj; záleží mi totiž na tom beránkovi, co nám vládne. A taky se nechci dívat, jak moji zemi rvou na kusy všelijací šílenci a drzí parchanti. Mám plán,

třebaže se ti nebude líbit. Chtěl jsem jenom vědět, jestli si uvědomuješ, co všechno je v sázce."

„Uvědomuji," přisvědčil Suffolk a jeho šedé oči hleděly chladně a tvrdě.

Derry se na něj nevesele zašklebil a odhalil přitom nejbělejší chrup, jaký kdy Suffolk u dospělého muže viděl.

„Ne, neuvědomuješ," zasyčel. „Celá země čeká, jestli se ukáže, že je mladý Jindřich aspoň z poloviny takový muž, jako býval jeho otec, který si podmanil půlku Francie a zahnal jejího vzácného dauphina na útěk jako malé děvčátko, a jestli dokončí jeho velkolepé dílo. Všichni čekají, Viléme. Králi je dvaadvacet a v tom věku byl už jeho otec voják, jak má být. Vzpomínáš? Starý Jindřich V. by Francouzům vyrval plíce z hrudi a nasadil si je jako rukavice, kdyby si potřeboval zahřát ruce. Ale tenhle beránek? Ten kluk? Kdepak! Jehně nemůže nikoho vést a nemůže ani bojovat. Ani vousy si nemůže nechat narůst, Viléme! Až Francouzi pochopí, že proti nim nikdy nevytáhne, bude po nás, copak to nechápeš? Až se přestanou třást hrůzou před králem Jindrou, lvem ze zatracené Anglie, který by se mohl vrátit, bude se vším konec. Možná už za rok nebo dva se tu budou francouzští vojáci rojit jako vosy, a když budou mít volno, vyrazí si na den do Londýna, aby si užili trochu toho znásilňování a vraždění. A my budeme smekat a uklánět se, sotva zaslechneme francouzštinu. Tohle bys přál svým dcerám, Viléme? A svým synům? Přesně tohle je totiž v sázce, Angličane Viléme Pole!"

„V tom případě mi pověz, jak můžeme dosáhnout příměří," promluvil Suffolk pomalu a ztěžka.

Bylo mu čtyřicet šest let a byl to mohutný muž s hřívou ocelově stříbřitých vlasů splývajících ze široké lebky skoro až na ramena. V posledních letech dost přibral a vedle Derryho si připadal starý. V pravém rameni ho skoro denně píchalo a jednu nohu mu kdysi poranili tak, že se mu sval už nikdy úplně nezahojil. V zimě

kulhal, a když teď stál v chladné místnosti, cítil, jak mu do nohy vystřeluje bolest. Zvolna mu docházela trpělivost.

„Přesně takhle mi to řekl ten hošík," odpověděl Derry Brewer. „‚Přines mi příměří, Derry!' povídá. ‚Přines mi mír!' Mír ve chvíli, kdy bychom jediným dalším rokem pořádného boje mohli získat všechno. Zvedal se mi žaludek – a jeho otec, chudák stará, se musel obracet v hrobě. Strávil jsem v archivech víc času, než by kdokoli mohl žádat od člověka zrozeného z ženy. Ale nakonec jsem to našel, Viléme Pole. Našel jsem něco, co Francouzi nezpochybní. Když jim to předložíme, budou se vztekat a mračit, ale vzdorovat nám nedokážou. Chlapec se dočká svého příměří."

„A podělíš se se mnou o svůj objev?" zeptal se Suffolk, který se už jen stěží ovládal. Tenhle Derry mu šel na nervy, jenže pobízet ho nemělo smysl a hrabě si stejně myslel, že vrchního špeha baví, když Suffolk čeká na každé jeho slovo. Rozhodl se, že mu neudělá radost a nedá najevo, jak je netrpělivý. Přešel na druhou stranu místnosti, nalil si vodu ze džbánu a rychlými doušky ji vypil.

„Náš Jindřich chce ženu," odvětil Derry. „A dřív zamrzne peklo, než by se dočkal královské princezny jako jeho otec. Kdepak, francouzský král si svoje dcery šetří pro Francouze a já mu nehodlám poskytnout šanci, aby nás mohl odmítnout. Jenže je tu ještě jeden rod, Viléme: Anjouovci. Vévoda vznáší formální nároky na Neapolsko, Sicílii i Jeruzalém. Starý René se považuje za krále a už deset let ruinuje svou rodinu prosazováním práv. Jen na výkupném zaplatil víc peněz, než ty nebo já někdy uvidíme, Viléme. Navíc má dvě dcery a jedné je třináct a ještě není zasnoubená."

Suffolk zavrtěl hlavou a dolil si pohár. Dávno se vzdal vína a piva, ale teď po takovém nápoji opravdu zatoužil.

„Vévodu Reného z Anjou znám," řekl. „Nenávidí Angličany. Jeho matka byla velkou přítelkyní té dívky, té Jany z Arku, a tu jsme, jak si jistě vzpomínáš, upálili."

„A po právu," odsekl Derry. „Byl jsi u toho, sám jsi ji viděl. Ta malá čubka byla ve spolku když ne přímo s ďáblem, tak určitě s někým jemu podobným. Ty to pořád nechápeš, Viléme. Francouzský král naslouchá. Ten pyšný páv vděčí Renému z Anjou za trůn i za všechno ostatní. Neposkytla mu snad útočiště, když vzal král nohy na ramena a prchal? Neposlala snad Janičku z Arku k Orléansu, aby přiměla Francouze k útoku? Anjouovci zachránili Francii pro Francouze, a když ne Francii, přinejmenším tu řiť Francie, která jim ještě zbyla. Anjou je klíč ke všemu, Viléme. Pro Krista, francouzský král si vzal za manželku Reného sestru! Tahle rodina může na svého králíčka zatlačit – a navíc má neprovdanou dceru! Říkám ti, že nám otevře cestu. Prověřil jsem je všechny, Viléme, každého francouzského ‚velmože', co má aspoň tři vepře a dva sluhy. Markéta z Anjou je skutečná princezna a její otec ožebračil sám sebe, jen aby to dokázal."

Suffolk si povzdechl. Připozdilo se a on byl unavený.

„Derry, i kdybys měl pravdu, nic z toho nebude. Setkal jsem se s vévodou, a nejednou. Vzpomínám si, jak si hořce stěžoval, že se angličtí bojovníci posmívají jeho rytířskému Řádu půlměsíce. Vím, že se ho to velmi dotklo."

„Potíž je v tom, že francouzsky se půlměsíc řekne *croissant*."

„Rohlíkový řád není o nic podivnější než Podvazkový řád, nemyslíš? Ať je to, jak chce, Derry, René nám dceru nedá, a už vůbec ne výměnou za příměří. Možná by ji vyměnil za velký majetek, pokud je na tom tak zle, jak říkáš, ale za mír? Takový blázen není. Už deset let jsme nepodnikli válečné tažení a uhájit državy, které nám ve Francii zbyly, je rok od roku těžší. Mají u nás vyslance a ten je určitě informuje o všem, co tu vidí."

„Informuje je o všem, co mu dovolím, aby viděl – s tím bych si nedělal starosti. Mám toho navoněného panáčka v hrsti. A taky jsem ti neřekl, co můžeme Renému nabídnout: něco, z čeho se

ten staroch zpotí a půjde jako prosebník tahat krále za rukáv, jen aby přistoupil na naše podmínky. Bez příjmů ze svých dědičných zemí je chudý jako kostelní myš. A proč to všechno? Protože jeho země držíme my. Patří mu pár polorozpadlých hradů obklopených nejúrodnější půdou Francie, a těch si místo něj užívají dobří Angličani a vojáci. Celé hrabství Maine a vévodství Anjou, Viléme. To už ho přiměje rychle zasednout k jednacímu stolu. A nám to přinese příměří aspoň na deset let. Co na deset – na dvacet, a tu zatracenou princeznu k tomu! René z Anjou má na jejich krále vliv a žabožrouti se přetrhnou, aby nám vyhověli!"

Zklamaný Suffolk si protřel oči. V ústech cítil chuť vína, kterého se už přes rok nedotkl.

„To je šílenství. Chceš, abych jim vydal čtvrtinu našich území ve Francii?"

„Myslíš, Viléme, že jsem z toho nadšený?" vybafl Derry podrážděně. „Dlouhé měsíce jsem se v potu tváře snažil najít lepší řešení. Král mi řekl: ‚Zajisti mi příměří, Derry,' tak tady ho má. Je to jediný způsob, jak jej dosáhnout. Kdyby existoval jiný, dávno bych na něj přišel, to mi můžeš věřit. Kdyby náš panovník uměl použít otcův meč, kdyby ho pro Krista aspoň uzvedl, nemuseli jsme tu teď spolu mluvit. Byli bychom zase jednou tam, polnice by troubily a Francouzi by prchali. Protože to nedokáže – a on to nedokáže, vždyť ho znáš –, je tohle jediná cesta k míru. A celé to zakamuflujeme tím, že mu zároveň najdeme manželku."

„Králi už jsi o tom pověděl?" zeptal se Suffolk, třebaže odpověď předem znal.

„Kdybych mu to pověděl, souhlasil by, nemyslíš?" opáčil Derry trpce. „‚Ty to víš nejlépe, Derry!' ‚Když myslíš, Derry…' Sám víš, jak mluví. Dokážu ho přesvědčit, aby souhlasil se vším. Potíž je v tom, že to dokáže kdokoli. Je to slaboch, Viléme. Můžeme udělat jediné: opatřit mu manželku, získat čas a doufat, že jeho syn

bude dost silný.“ Když si všiml, jak pochybovačně se Suffolk tváří, odfrkl si: „S Eduardem to bylo právě tak, ne? Po Kladivu na tu skotskou verbež přišel slabý syn – ale vnuk? Chtěl bych někdy zažít takového krále! Vlastně jsem ho zažil, zažil jsem Jindřicha, lva od Azincourtu, ksakru! Možná že je to víc, než může člověk v jednom krátkém životě chtít. Ovšem než se dočkáme vhodného panovníka, potřebujeme příměří. Víc od toho holobrádka čekat nemůžeme.“

„Už jsi viděl portrét té princezny?“ zeptal se Suffolk s pohledem upřeným do dálky.

Derry se pohrdavě zasmál.

„Markéty? Potrpíš si na mladá děvčata, že? Jsi ženatý muž, Viléme Pole! Co záleží na tom, jak vypadá? Je jí skoro čtrnáct a je to panna, na ničem jiném nesejde. Může být samá piha a bradavice a náš Jindřich stejně prohlásí: ‚Když myslíš, že bych měl, Derry…‘ Taková je pravda.“

Derry stanul Suffolkovi po boku. Neušlo mu, že starší muž se zdá shrbenější, než když sem před chvílí vešli.

„Ve Francii tě znají, Viléme. Znali i tvého otce a bratra a vědí, že tvoje rodina umí plnit sliby. Vyslechnou tě, když s tím za nimi přijdeš. Pořád nám zůstane sever země a celé pobřeží. Pořád budeme držet Calais s Normandií, Pikardii i Bretaň, celé území až po Paříž. Kdyby bylo možné udržet tohle všechno a k tomu i Maine a Anjou, zvedl bych naše prapory a vydal se s tebou na pochod. Jenže to nedokážeme.“

„Než se vrátím do Francie, potřebuji tohle všechno slyšet přímo od krále,“ hlesl Suffolk. Pohled měl prázdný.

Derry podrážděně uhnul pohledem.

„Jistě, Viléme, chápu. Ale víš sám… Vlastně ne, dobrá. Najdeš ho v kapli. Možná ho dokážeš vytrhnout z modliteb, těžko říct. Bude se mnou souhlasit, Viléme. Pokaždé se mnou souhlasí, ksakru!“

†

Dvojice se vydala přes pruh zmrzlé trávy, která jim křupala pod nohama, a tmou došli k windsorské kapli zasvěcené Panně Marii, Eduardovi Vyznavači a svatému Jiří. Derry, jemuž se ve svitu hvězd srážel dech před obličejem, kývl na stráže venku u vchodu a oba vešli do kaple osvětlené svícemi a téměř stejně studené jako tato zimní noc.

Přestože kaple se zprvu zdála prázdná, Suffolk nejprve vycítil a pak i zahlédl mužské siluety rozestavené mezi sochami. V tmavých hábitech nebyly téměř vidět, dokud se nepohnuly. Tichem se rozlehly kroky po kamenné dlažbě: to strážci vykročili ke dvojici příchozích a v jejich přísných výrazech se zračila tíha zodpovědnosti. Derry musel zase počkat, až ho poznají, a teprve pak mohl pokračovat hlavní lodí k osamělé modlící se postavě.

Královská lavice se téměř ztrácela za ozdobami z vyřezávaného a pozlaceného dřeva. Shora ji slabě osvětlovaly vysoko zavěšené lampy. Jindřich klečel s rukama nehybně a pevně sepjatýma před tělem. Oči měl zavřené a Derry si tiše povzdechl. On i Suffolk chvíli jen stáli, čekali a hleděli na zdviženou chlapeckou tvář ve tmě ozářenou zlatým přísvitem. Král připomínal anděla, což oběma mužům rozdíralo srdce: vypadal tak mladě a křehce. Vyprávělo se, že jeho francouzská matka měla velmi těžký porod. Jen se štěstím přežila a dítě přišlo na svět modré a přidušené. Devět měsíců nato mu zemřel otec Jindřich V., když jeho život naplněný válkou přervala běžná choroba. Našli se takoví, kdo tvrdili, že pro krále milujícího bitvy bylo štěstím, že se nedožil synovy dospělosti.

Derry a Suffolk se na sebe v šeru mlčky podívali. Oba měli pocit, že ztrácejí čas. Derry se naklonil blíž.

„Může to trvat ještě hodiny," pošeptal Suffolkovi do ucha. „Buď ho vyrušíš, nebo tady budeme do rána."

Suffolk si místo odpovědi odkašlal a tento zvuk se ve zvonivém tichu rozlehl hlasitěji, než sám chtěl. Král Jindřich s mžikáním otevřel oči, jako by se vracel z velké dálky. Zvolna otočil hlavu

a zahleděl se na dva stojící muže. Zamrkal, pak se na ně usmál, pokřižoval se a zamumlal poslední modlitbu. Konečně se postavil na nohy ztuhlé dlouhými hodinami strnulosti.

Suffolk sledoval, jak jeho panovník zápolí se západkou královské lavice, schází a blíží se k nim. Jindřich opustil kruh světla vrhaný lampami, a jak kráčel, neviděli mu do tváře.

Oba muži poklekli, Suffolk dost ztěžka kvůli kolenům. Jindřich se nad jejich skloněnými hlavami pousmál.

„Srdce mi plesá, že vás vidím, lorde Suffolku. A nyní povstaňte. Pro starce jako vy je podlaha studená. Určitě to tak bude. Slýchám svou komornou, jak si na to stěžuje, když neví, že tam jsem. A myslím, že je mladší než vy. Povstaňte oba, než se nastydnete."

Derry vstal a otevřel dvířka lampy, kterou s sebou přinesl, takže se světlo rozlilo po kapli. Král byl oblečen velmi jednoduše jako obyčejný měšťan, v prosté tunice z tmavé vlny a hrubých kožených střevících. Neměl na sobě žádné zlato a při svém chlapeckém vzezření skoro připomínal kluka učedníka v nějakém řemesle, jež nevyžaduje velkou sílu.

Suffolk zapátral v mladíkově tváři po nějakém rysu, který by odkazoval na jeho otce, ale královy nevinné oči a křehká postava v ničem neupomínaly na vitální sílu jeho předků. Čeho si Suffolk téměř nevšiml, byly obvazy na Jindřichových rukou. Když o ně zavadil pohledem, zvedl Jindřich ruce ke světlu a začervenal se.

„Cvičil jsem s mečem, lorde Suffolku. Starý Marsden tvrdí, že mi dlaně ztvrdnou, ale ony pořád jen krvácejí. Už jsem si skoro říkal…" Zarazil se, zvedl obvázaný ukazovák k ústům a lehce si poklepal na rty. „Dost, nevážil jste přece cestu z Francie, abyste se zaobíral mýma rukama, nemám pravdu?"

„To jistě ne, Vaše Milosti," odpověděl Suffolk dvorně. „Měl byste pro mne chvilku? Hovořili jsme s Mistrem Brewerem o věcech příštích."

„A Derry vám jistě nenabídl žádné pivo!“ zvolal Jindřich. „Jediný Mistr Sládek, který žádné nevaří!“

Byl to starý žert založený na Brewerově příjmení, ale oba muži se přesto poslušně zasmáli. Jindřich je obdařil širokým úsměvem.

„Po pravdě se odtud nesmím vzdálit. Každou hodinu se mohu zajít napít vody nebo si odskočit, ale pak se musím znovu pohroužit do modliteb. Kardinál Beaufort mi prozradil tajemství a břemeno, které musím nést, není zase tak těžké.“

„Tajemství, Vaše Milosti?“

„Dokud se král modlí, nemohou k nám vtrhnout Francouzi, lorde Suffolku! Mohu je zadržet pouhýma rukama, třebaže je mám v obvazech. Není to zázrak?“

Suffolk se zvolna nadechl a zase vydechl a tiše přitom proklínal bláhovost chlapcova prastrýce. Jaký smysl mělo, aby Jindřich marnil noci tímhle způsobem? Snad jen ten, pomyslel si Suffolk, že lidé kolem něj pak měli pohodlnější život. Kardinál Beaufort jistě spal někde nedaleko. Suffolk se rozhodl, že jej vzbudí a pošle se modlit s mladým králem. Když se ke královským modlitbám přidají ty kardinálské, může to koneckonců být jen ku prospěchu.

Derry zatím bedlivě naslouchal a čekal, až bude moci promluvit.

„Pošlu své lidi pryč, lorde Suffolku, když Jeho Milost dovolí. Tohle jsou důvěrné záležitosti, které by neměl nikdo slyšet.“

Jindřich mu gestem ruky naznačil, aby to udělal, a Suffolk se pousmál Derryho formálnímu tónu. Ať už byl Derry Brewer popudlivý a neuctivý, jak chtěl, v přítomnosti krále si dával pozor. Tady v kapli nedojde k žádnému rouhání, určitě ne z Derryho strany.

Král si zřejmě vůbec nepovšiml, že Derry z kaple ven do mrazivé noci vykázal půltucet mužů. Suffolk byl dost velký cynik, takže jej napadlo, že jeden nebo dva z nich stojí dál v nejtemnějších výklencích, ale Derry své muže znal, a Jindřicha, který už zase pošilhával po své kostelní lavici, zvolna opouštěla trpělivost.

Suffolk pocítil k mladému králi příval náklonnosti. Byl svědkem toho, jak Jindřich vyrůstá a na bedrech nese tíhu nadějí celé země. Viděl, jak tyto naděje hasnou a nakonec se mění ve zklamání, a mohl se jen dohadovat, jak těžké to všechno bylo pro samotného chlapce. Přes všechno podivínství nebyl Jindřich vůbec hloupý a jistě mu neušla žádná pichlavá poznámka, která za ta léta na jeho adresu zazněla.

„Vaše Milosti, Mistr Brewer mi svěřil svůj plán, jak pro vás získat nevěstu a příměří výměnou za dvě velké francouzské provincie. Je přesvědčen, že Francouzi přistoupí na dohodu výměnou za Maine a Anjou."

„Nevěstu?" zamrkal Jindřich.

„Ano, Vaše Milosti. Rod, který přichází v úvahu, má vhodnou dceru. Chtěl jsem jen…" Suffolk zaváhal; nemohl se dost dobře zeptat, zda král chápe, co mu říká. „Vaše Milosti, v Maine i Anjou žijí poddaní anglické koruny. Pokud se těchto zemí vzdáme, budou z nich vyhnáni. Chtěl jsem se ujistit, zda to není příliš vysoká cena za příměří."

„Příměří je nutnost, lorde Suffolku. Nutnost! Tak to říká můj strýc kardinál. A souhlasí s ním i Mistr Sládek, přestože nevaří žádné pivo! A teď mi povězte o nevěstě. Máte její obrázek?"

Suffolk na chvíli zavřel oči, ale hned je zase otevřel.

„Nechám nějaký pořídit, Vaše Milosti. Ale zpět k příměří. Maine s Anjou tvoří nejjižnější čtvrtinu našeho panství ve Francii. Dohromady jsou velké jako Wales, Vaše Milosti. Pokud se vzdáme tak velkého území…"

„Jak se to děvče jmenuje? Nemůžu o ní přece mluvit jen jako o děvčeti nebo o nevěstě, že, lorde Suffolku?"

„Ne, Vaše Milosti. Jmenuje se Markéta. Markéta z Anjou."

„Vydejte se do Francie, lorde Suffolku, a vyhledejte ji mým jménem. Až se vrátíte, chci slyšet všechny podrobnosti."

Suffolk nedal najevo své zklamání.

„Vaše Milosti, chápu správně, že se za mír dobrovolně vzdáte těch území ve Francii?“

K jeho úžasu se král naklonil až k němu a světle modré oči se mu leskly.

„Přesně jak říkáte, lorde Suffolku. Příměří je nutnost. Spoléhám na vás, že vyplníte má přání. Přivezte mi její portrét.“

Během rozhovoru se vrátil Derry a dával si pozor, aby se tvářil neurčitě.

„Jeho královská Výsost se teď jistě bude chtít vrátit k modlitbám, lorde Suffolku.“

„Ano, budu,“ odpověděl Jindřich a zdvihl na pozdrav jednu ovázanou ruku. Suffolk si všiml temně rudé skvrny uprostřed dlaně.

Oba se hluboce uklonili mladému králi Anglie, ten se vrátil na své místo, poklekl, zvolna zavřel oči a pevně propletl prsty.

2

Markéta jen sykla, když do ní vrazila pospíchající postava a obě skončily na zemi. Povšimla si pouze číchsi pevně stažených tmavohnědých vlasů a vůně potu, vyjekla a skácela se. Měděný rendlík upadl na dlážděné nádvoří s řinkotem, který jí rval uši. Zatímco Markéta padala, služebná se pokusila rendlík neohrabaně zachytit, ale jen mu tím dodala rotaci.

Teď se tvářila rozzlobeně a už otevírala ústa a chystala se klít. Když jí ale zrak padl na Markétiny krásné rudé šaty s bílými nabíranými rukávy, vyprchala jí z tváře zarudlé od kuchyňského žáru všechna krev. V prvním okamžiku ji napadlo, zda by neměla utéct, a zašilhala směrem k cestě. Na hrad se sjelo tolik cizích lidí a byla naděje, že ji dívka při příštím setkání nepozná.

Pak si povzdechla a utřela si ruce o zástěru. Hlavní kuchařka ji už dříve varovala před všemi bratry a otcem rodiny, ale dodala, že nejmladší dcerka je úžasně roztomilá. A tak služebná podala Markétě ruku a pomohla jí na nohy.

„Omlouvám se, zlatíčko. Neměla jsem utíkat, jenže dnes je tu takový spěch. Nestalo se ti nic?“

„Myslím, že ne,“ odpověděla Markéta nejistě. Bolel ji bok a měla pocit, že si odřela loket, ale mladá žena nervózně přešlapovala a už se viděla někde jinde. Markéta, která už zase stála, si všimla, že se jí leskne tvář potem, a usmála se.

„Já jsem Markéta,“ představila se, když si vzpomněla, co jí vštěpovali. „Smím se zeptat, jak se jmenuješ ty?“

„Simona, milostivá slečno. Ale teď musím zpátky do kuchyní. Je tam spousta práce, teď když má přijet král.“

Markéta si všimla, že u jejích nohou vyčnívá z pěstěného živého

plotu rukojeť rendlíku, a zvedla jej. Potěšilo ji, že když si jej od ní žena brala, udělala pukrle. Obě se na sebe usmály a dívka z kuchyně odběhla jen o trochu pomaleji, než předtím přiběhla. Markéta opět osaměla a dívala se za děvčetem. Takový ruch nepanoval na hradě Saumur celá léta. Někde blízko se ozval otcův hluboký hlas. Jestli ji uvidí, přidělí jí nějakou práci, tím si byla jistá, a tak se vydala opačným směrem.

Od otcova nečekaného návratu na Saumur už nejednou hořce a zuřivě plakala. Nesnášela ho stejně, jako by nesnášela každého vetřelce, který by měl takové manýry a uzurpoval si práva pána a vládce nad jejím domovem. Za těch deset let, co byl pryč, slýchala Markéta od matky často o jeho velké udatnosti a rytířské cti, ale také viděla na žloutnoucí omítce komnat prázdná místa po obrazech a sochách, které byly v tichosti odvezeny a rozprodány. Nakonec zmizela kolekce šperků a Markéta sledovala, s jakou bolestí reagovala matka na příjezd pánů z Paříže, kteří měli ocenit nejlepší kusy sbírky, prohlíželi si je tenkými trubičkami a odpočítávali mince. Přepych a pohodlí se každým rokem tenčily, až ze Saumuru zmizelo všechno krásné a zůstaly jen studené kameny. Mezitím se Markéta naučila otce nenávidět, aniž ho vůbec znala. Postupně museli propustit i služebnictvo a celé části hradu byly zavřeny a vydány napospas plísni.

Při té myšlence vzhlédla: napadlo ji, zda by se jí podařilo proniknout do východního křídla, aniž ji při tom přistihnou a pověří nějakou prací. V jedné z věžních komnat volně pobíhaly myši a dělaly si hnízda ve starých pohovkách a křeslech. Markéta měla plnou kapsu drobečků, na které je chtěla přilákat, a mohla by tam strávit celé odpoledne. Bylo to její útočiště, skrýš, o níž nikdo nevěděl, dokonce ani sestra Jolanda ne.

Když jednou Markéta zpozorovala, jak pánové z Paříže počítají knihy v otcově nádherné knihovně, v noci se tam vkradla a odnesla si tolik knížek, kolik jich dokázala unést, a ukryla je ve věžní

komnatě dřív, než mohly být odvezeny. Vůbec se necítila provinile, ani když se otec vrátil zpět a jeho rozkazy duněly po hradě, který považovala za svůj domov. Příliš nechápala, co je to výkupné nebo proč je rodina musí někomu zaplatit, aby se otec mohl vrátit domů, ale s o to větší láskou opatrovala zachráněné knížky, dokonce i tu, kterou objevily a ohlodaly myši.

Hrad Saumur byl bludištěm zadních schodišť a průchodů: čtyři staletí jeho výstavby a rozšiřování vedla k tomu, že některé chodby náhle z neznámého důvodu končily a do určitých místností se dalo vstoupit jen tak, že člověk nejdřív prošel přes pět jiných. Přesto to byl od nepaměti její svět. Znala tady každou cestu, a když si ohmatala loket, rychle vykročila, prošla chodbou a dusot jejích kroků se záhy rozlehl v široké prázdné místnosti s dubovým ostěním. Kdyby ji matka přistihla, jak běží, padlo by nejedno ostré slovo. Markéta se dokonce přistihla, jak úzkostně naslouchá, zda se neozvou guvernantčiny kroky, než jí došlo, že noční můra jejího dětství byla propuštěna s ostatním služebnictvem.

Po dvou úsecích dřevěného schodiště vystoupala na podestu, odkud se šlo rovnou do východní věže. Starodávná prkna v podlaze tady byla vyboulená a zkroucená a dávno nedržela na trámech, na něž je kdysi položili. Markéta dokázala strávit celé odpoledne tím, že po nich přecházela ve složitých vzorcích a prkna k ní promlouvala skřípavými hlasy. Kvůli zvukům, které vydávala, nazvala Markéta tuto místnost Komnata vran.

Trochu se zadýchala, a tak se pod krovem zastavila a jako pokaždé přelétla pohledem velký sál. Byl to zvláštní pocit, moci se naklonit nad rozlehlou prostorou a stát přitom ve výši lustrů osazených silnými žlutými svícemi. Pomyslela si, kdo je asi rozsvítí při králově návštěvě, když už teď na hrad žádný svíčkař nezavítal, ale otec to nejspíš nějak zařídil. Někde sehnal dost zlata, aby mohl najmout nové služebnictvo. Hemžili se po celém hradě jako myši ve věži,

pobíhali sem a tam za kdovíjakými povinnostmi a pro Markétu byli všichni cizí.

Pokračovala dál knihovnou, která teď byla tak pustá a studená, až se z toho zachvěla. Jolanda vyprávěla, že některá velká sídla mají knihovny v přízemí, jenže otce knihy příliš nezajímaly, ani když ještě byli bohatí. Míjela police pokryté vrstvami prachu; prstem do něj bezmyšlenkovitě nakreslila lidský obličej a pospíchala dál. Z okna knihovny vyhlédla na dvůr a svraštila čelo, když uviděla, jak tam její bratři trénují šerm. Jan bušil malému Ludvíkovi do kolen a smál se přitom. Stranou stál Mikuláš, špicí meče kreslil obrazce do prachu a povzbuzoval obě strany. Markéta se kradmo rozhlédla, jestli ji nikdo nevidí, namířila prst na nejstaršího bratra a vyslala za ním kletbu v podobě přání, aby Bůh Jana obdařil vyrážkou na přirození. Nezdálo se, že by tím nějak narušila jeho rozjívené bušení, ale měl to být trest za to, že ji ráno štípl.

K její hrůze Jan náhle vzhlédl a jejich pohledy se setkaly. Bratr vyrazil takový výkřik, že jej slyšela i přes okenní tabulky zalité v olovu. Markéta ztuhla. Bratři na ni s oblibou pořádali štvanice, troubili přitom na kornoutek z pěsti jako na lovecký roh a pronásledovali ji po hradních komnatách a chodbách. Snad je králův příjezd zaměstná… Pak se jí sevřelo srdce: Jan náhle všeho nechal, ukázal na ni a všichni tři jí úprkem zmizeli z dohledu. Markéta se rozhodla, že do své tajné skrýše nepůjde. Bratři ji dosud neobjevili, ale kdyby vtrhli do knihovny, proslídili by celé hradní křídlo. Nejlepší bude odvést je někam daleko.

Vykasala si sukně, rozběhla se a přitom na bratry svolávala všechny možné vyrážky a pupínky. Posledně ji zahnali do jednoho z velkých kuchyňských kotlů a vyhrožovali jí, že pod ním zatopí.

„*Mamá!*“ vykřikla Markéta. „*Mamááá!*“

Běžela tak rychle, že se skoro nedotýkala schodů, s napřaženýma rukama seběhla patro a dál přes chodbu k matčiným komnatám.

Prolétla kolem vyděšené služebné, která před ní uskočila s hadrem na podlahu a vědrem. Slyšela, jak bratři povykují někde o poschodí níž, ale nezastavila se, seskákala po třech schodech, které před ní náhle vyvstaly, a vyběhla tři jiné; zřejmě tu zbyly po nějaké dřívější stavební úpravě a dnes už neměly žádný zřejmý smysl. Celá zadýchaná se vřítila do matčiny šatny a zoufale se rozhlížela, kam se ukrýt. Zrak jí padl na velkou a těžkou skříň s oblečením: během okamžiku otevřela dveře a vmáčkla se až dozadu. Vůně matčiných parfémů a měkkých kožešin ji uklidňovala.

Rozhostilo se ticho, ačkoli zdálky k ní stále doléhal Janův hlas vyvolávající její jméno. Snažila se, aby se ve zvířeném prachu nerozkašlala. Když zaslechla, že do místnosti někdo vešel, znehybněla jako socha. Janovi by bylo docela podobné, kdyby poslal Mikuláše nebo malého Ludvíka na opačný konec hradu, jen aby si myslela, že nebezpečí pominulo, a sám se potloukal kolem. Markéta zadržela dech a zavřela oči. V šatníku bylo aspoň teplo a bratři se ji v matčiných komnatách hledat neodváží.

Kroky se přiblížily, dveře skříně se se zavrzáním otevřely a Markéta, oslněná náhlým světlem, mrkala na vlastního otce.

„Co tady děláš, děvče?“ zeptal se přísně. „Copak nevíš, že má přijet král? Bože! Jestli máš dost času na hry, pak ho máš asi příliš mnoho!“

„Ano, pane. Nezlobte se. Jan mě honil a…“

„Máš špinavé ruce! Podívej, jaké zanecháváš stopy! Jen se podívej, Markéto! Běháš si tady jako uličník a král už je přitom na cestě!“

Markéta svěsila hlavu, vylezla z šatníku a opatrně jej za sebou zavřela. Dlaně měla opravdu černé od špíny, která se na ně nachytala, když Markéta bezhlavě prolézala horní místnosti. Rostl v ní vztek. Vévoda René byl možná její otec, ale ona si na něj vůbec nepamatovala, ani trochu ne. Pro ni to byl pouze velký bílý slimák, který vtrhl do jejího domova, a teď komanduje matku jako služku.

Tvář měl nepřirozeně bledou, nejspíš po všech těch letech strádání v žaláři. Šedé a studené oči se zpola ukrývaly za těžkými opuchlými víčky, takže neustále vypadal, jako by si někoho upřeně prohlížel. Markéta si říkala, že v zajetí určitě nehladověl, to bylo jasně vidět. Když si manželce stěžoval, kolik zaplatil krejčímu, který mu musel povolit oblečení, vyhrkly jí slzy do očí.

„Kdybych měl volnou chvilku, nechal bych ti nařezat metlou, Markéto! Celé šaty se budou muset vyprat."

Ještě chvíli křičel a vztekle gestikuloval, zatímco Markéta tam stála se svěšenou hlavou a snažila se tvářit dostatečně provinile. Kdysi žily na hradě děvečky a sluhové, kteří vydrhli každý kámen a vyleštili každý kus vzácného francouzského dubu. Kdo za to může, že tu dnes leží vrstvy prachu, když ne člověk, který kvůli vlastní ješitnosti přivedl Saumur na buben? Markéta jednou zaslechla, že si otec matce stěžoval na neutěšený stav hradu, jenže udržet Saumur v čistotě mohla jen armáda služebnictva.

Zatímco otec pěnil, Markéta nezapomněla přikyvovat. Nazýval se králem jeruzalémským, neapolským a sicilským, což byla místa, která Markéta nikdy neviděla. Ona sama by tedy mohla být princezna, ale nevěděla to jistě. Otec navíc žádné ze svých království nevybojoval a papírové nároky nebyly k ničemu: mohl se nanejvýš naparovat, pěnit a psát rozezlené dopisy. Nenáviděla ho. Jak tam tak stála, vzpomněla si na rozhovor s matkou a celá zrudla. Zeptala se matky, proč otec jednoduše zase neodjede. Ta místo odpovědi našpulila rty, že připomínaly měšec, a začala mluvit tak ostře, že to u ní Markéta nikdy dřív nezažila.

Teď Markéta vycítila, že se slimákovy tirády chýlí ke konci.

„Ano, pane," pípla pokorně.

„Cože?" zvýšil otec hlas. „Jaképak ‚ano, pane'? Poslouchala jsi mě vůbec?" Hněv v něm rostl a na bílých tvářích mu vyskočily barevné skvrny. „Zmiz!" vyštěkl. „Nechci tě vidět, dokud pro tebe sám

nepošlu, rozumíš? Mám dnes na práci důležitější věci, než tě učit mravům, které ti očividně chybí. Běhat tady jako splašená, když má přijet král! Vymyslím pro tebe nějaký trest, který si nadlouho zapamatuješ. A teď běž! Zmiz!"

Markéta utekla, celá rudá a rozechvělá. Venku na chodbě minula bratra Ludvíka, který se pro jednou tvářil soucitně.

„Jan tě hledá v hodovní síni," zamumlal. „Jestli se mu chceš vyhnout, obešel bych to na tvém místě přes kuchyň."

Markéta pokrčila rameny. Ludvík si myslel, že je chytrý, ale ona ho znala až moc dobře. Jan bude v kuchyni nebo někde poblíž, to bylo jasné. Do kotle ji dnes strčit nemohou, když tam tolik lidí připravuje královskou hostinu, ale její bratr si určitě vymyslel něco jiného, zrovna tak nepříjemného. Markéta neutíkala, ale důstojně kráčela a snažila se bojovat se slzami, které jí zničehonic vyhrkly.

Z toho, že slimák zuří, si nic nedělala, a proč taky? Rozhodla se, že vyhledá matku někde uprostřed všeho shonu a hluku tam, kde byl ještě před pár dny klid. Odkud se vzalo všechno to služebnictvo? Peníze na jejich zaplacení nezbývaly a prodat už nebylo co.

Při západu slunce bratři odtroubili hon, aby se převlékli na hostinu. Počet lidí na hradě Saumur se opět zvýšil, protože francouzský král Karel VII. poslal svůj doprovod napřed. Ke kuchařům najatým ze vznešených domácností i z vesnice v podhradí teď přibyli šéfkuchaři, kteří kontrolovali všechny stupně příprav, a pět nebo šest mužů v černých šatech prohledávalo každou místnost, jestli se tam neukrývají špehové nebo vrazi. Markétin otec tentokrát nic nenamítal, když jeho strážné zpovídali a organizovali královi muži. Po okolních vesnicích se už rozneslo, že přijede královská návštěva, a když padal soumrak a po nebi se míhaly a kroužily vlaštovky, přišli ze svých polí a políček sedláci s rodinami. Postávali podél krajnic saumurské hlavní cesty a natahovali krky, aby krále zahlédli

jako první. Muži při jeho průjezdu smekali klobouky, mávali jimi ve vzduchu a provolávali slávu.

Samotný příjezd krále Karla nebyl tak působivý, jak Markéta očekávala. Sledovala z okna věže, kterak se po cestě od jihu blíží malá skupina jezdců. Bylo jich nanejvýš dvacet a všichni těsně obklopovali štíhlou tmavovlasou postavu v bleděmodrém plášti. Pokud si Markéta mohla všimnout, král se neobtěžoval zastavit a pozdravit sedláky. Markétu napadlo, že možná pokládá svět za místo přeplněné jásajícími lidmi, kteří jsou součástí krajiny stejně jako stromy nebo řeky.

Jakmile královský průvod projížděl hlavní branou, vyklonila se z otevřeného okna, aby lépe viděla. Jak tak král na dvoře sesedal z koně a podával otěž sloužícímu, připadal jí dost obyčejný. Jeho muži se tvářili přísně a vážně a nejeden z nich se kolem sebe rozhlížel se znechuceným výrazem. Markétě byli okamžitě nesympatičtí. Viděla, jak otec vychází na dvůr, uklání se králi a pak všichni vcházejí dovnitř. Reného zvučný a drsný hlas se nesl až k oknům. Přehání to, pomyslela si Markéta. Člověku, jako je král, se už lichotky musejí zajídat.

Samotná hostina byla utrpení. Markétu s Jolandou vykázali na vzdálenější konec stolu a oblékli do naškrobených šatů páchnoucích kafrem a cedrovým dřevem, příliš vzácných na to, aby se mohly ušpinit od jídla. Bratři seděli blíž králi a otáčeli k němu hlavy jako poutník ke krbu v útulném hostinci. Jan se coby nejstarší dokonce pokusil o konverzaci, ale vyšlo z něj něco tak nabubřelého a formálního, že Markéta div nevyprskla. Atmosféra u stolu byla k uzoufání nudná a Jolanda ji samosebou pod stolem štípla, protože doufala, že Markéta zaječí a zesměšní se. Markéta ji za to píchla vidličkou ze stříbrné příborové sady, jakou nikdy předtím neviděla.

Věděla, že sama promluvit nesmí: matka Izabela se v tom směru vyjádřila docela jasně. A tak seděla mlčky, zatímco víno teklo

proudem a král mezi jednotlivými chody tu a tam vyznamenal otce nebo Jana úsměvem.

Na to, aby byl král Karel hezký, byl moc hubený a měl příliš dlouhý nos, pomyslela si Markéta. Jeho oči připomínaly drobné černé korálky a obočí měl jako tenké čárky, skoro jako by si ho vytrhával. Markéta doufala, že to bude člověk plný šarmu a osobního kouzla anebo bude mít aspoň na hlavě nějakou korunu. Místo toho se král nervózně hrabal v jídle, které mu zjevně nechutnalo, a když se chtěl usmát, vždy jen lehce pozvedl koutky úst.

Otec se snažil vyplnit zámlky historkami a vzpomínkami na královský dvůr a Markéta se za jeho nepřetržité prázdné tlachání styděla. Jediné oživení nastalo ve chvíli, kdy otec rozmáchlým pohybem ruky převrhl pohár s vínem, ale sloužící rychle přiskočili a vše napravili. Markéta viděla to, co vévoda nepostřehl: že se král nudí. Sama uzobla z každého chodu a říkala si, kolik to asi všechno stálo. Síň osvětlovaly drahé tenké svíčky, a dokonce i bílé svíce, které se jinak používaly jen o Vánocích. Měla podezření, že až král zase odjede, čekají je po takovém utrácení dlouhé měsíce strádání. Snažila se všechno vychutnat, ale při pohledu na to, jak se otcova dlouhá hlava otřásá smíchy, dostala vztek. A tak upíjela mošt a doufala, že si ostatní všimnou jejího nesouhlasu a snad se dokonce zastydí. Byla to krásná představa, jak všichni zvedají hlavu, vidí přísný dívčí pohled a pak jim oči sklouznou k plným talířům, kterých se skoro ani nedotkli, a už se vrhají na další chod. Markéta taky věděla, že se král Karel kdysi setkal s Johankou z Arku, a ráda by se ho na ni vyptala.

Po králově boku seděla její teta Marie a tvářila se skoro stejně nesouhlasně jako Markéta. Dívce neušlo, že teta znova a znova upírá pohled na matčin krk, který nezdobily žádné šperky. Šperky byly jednou z věcí, kterou si René na dnešní hostinu nestihl vypůjčit. A matčiny vlastní klenoty se dávno použily na zaplacení jeho

neúspěšných válečných tažení. Marie byla provdána za francouzského krále a nádherné rubíny jí z hrdla splývaly přímo mezi ňadra. Markéta se na ně snažila necivět, ale nebyly tu koneckonců od toho, aby přitahovaly pozornost? Napadlo ji, že vdaná žena by neměla tak vehementně usilovat o to, aby jí muži hleděli na prsa, jenže právě o to Marii nejspíš šlo. Marie i René vyrostli na Saumuru a Markétě neuniklo, jak teta těká pronikavým pohledem od matčina holého hrdla k rozměrným tapiseriím na stěnách. Jestlipak některou z nich pozná? Podobně jako služebnictvo, i tapiserie byly vypůjčeny nebo pronajaty na několik málo dnů. Markéta téměř slyšela, jak tetě v hlavě cvakají myšlenky jako kuličky malého počítadla. Matka vždycky tvrdila, že Marie má tvrdé srdce. Jenže pomocí tohoto srdce získala krále a všechen přepych života po jeho boku.

Markéta se ptala sama sebe, a nebylo to poprvé, co přivedlo krále Karla na hrad Saumur. Bylo jí jasné, že u večeře se žádné vážné jednání neodehraje, a možná k němu dojde až poté, co si král nazítří odpočine nebo se zabaví lovem. Markéta se rozhodla, že až ji pošlou spát, vydá se znovu na balkon nad horní síní. Právě tam zvával otec vzácné hosty, aby si poseděli u velkého krbu a potěšili se výběrem jeho kvalitních vín. Při té myšlence se naklonila blíž k Jolandě, právě ve chvíli, kdy se ji sestra z čiré rozjívenosti pokusila štípnout do holé paže.

„Jestli to uděláš, Jolando, zkroutím ti ucho, že budeš ječet!“ varovala ji polohlasem.

Sestra prudce odtáhla ruku, kterou už už sunula po stole. Jolandě bylo patnáct a Markéta k ní měla asi nejblíž, přestože si sestra v poslední době začínala osvojovat manýry mladé dámy a Markétě povýšeně tvrdila, že už dál nebude hrát pošetilé dětské hry. Dokonce jí dala svou krásnou malovanou panenku, ale pak svůj dar shodila pohrdavou poznámkou o hračkách pro malé děti, které už jí nejsou k ničemu.

„Až hostina skončí, šla bys se mnou poslouchat na balkon před Komnatu vran? Po zadním schodišti?“

Jolanda naklonila hlavu na stranu a přemýšlela, zda v ní zvítězí vzrušující nový pocit, že je dospělá, nebo touha uslyšet, jak se král a jejich otec baví mezi čtyřma očima.

„Možná, ale jen na chvilku. Sama víš, že se potmě bojíš.“

„Jestli se někdo bojí, jsi to ty, Jolando, a dobře to víš. Já nemám strach ani z pavouků, ať už jsou sebevětší. Tak půjdeš?“

Markéta na sobě ucítila matčin káravý pohled a horlivě sáhla po kouscích ovoce v ledové tříšti. Napůl zmrzlé tenounké plátky chutnaly lahodně a ona si nevzpomínala, že by kdy po jídle přišly na stůl takové dobroty.

„Budu tam,“ slíbila Jolanda šeptem.

Markéta se natáhla a položila ruku na sestřinu. Nehodlala už nic říkat a riskovat tak matčin hněv. Otec zrovna vyprávěl jakousi nudnou historku o některém ze svých pachtýřů, král se pochechtával a vlna smíchu se od něj šířila podél stolu. Hostina bezesporu sklidila úspěch, ale Markétě bylo jasné, že Karel nepřijel na Saumur kvůli vínu a jídlu. Se skloněnou hlavou kradmo pohlédla do čela stolu na krále Francie. Vypadal tak obyčejně, ale Jan, Ludvík i Mikuláš jím byli okouzleni, nevšímali si jídla a hltali každou poznámku z královských úst. Markéta se v duchu usmála při představě, jak se jim za to bude ráno posmívat. To budou mít za to, že ji štvali po hradě jako lišku.

3

Markéta kráčela bosa ztichlou Komnatou vran. Velkou část léta strávila tím, že na zadní stranu staré mapy nakreslila uhlem drobné křížky, které označovaly každé vrzající prkno. Oheň z krbu horní síně osvětloval balkon a ona přes něj přetančila jako baletka, snažila se natahovat kroky, aby dodržela trasu, kterou v duchu viděla před očima. Vrány krákat nezačaly a ona slavně překonala celý balkon. Pak se otočila a kývla na Jolandu.

Sestra, po které ve stínu tančily zlaté pablesky, udělala zoufalý posunek, ale už se jí zmocnilo stejné zakázané vzrušení: kradla se po leštěných prknech a stejně jako Markéta zavřela oči pokaždé, když pod ní některé zaskřípalo. Při těch zvucích obě dívky vždycky ztuhly, ale ani otec, ani král si ničeho nevšimli. V krbu syčel a praskal oheň a staré stěny v noci vždycky pracovaly a pohybovaly se. René z Anjou ani nevzhlédl, když se Jolanda usadila vedle sestry a sledovala mezi svislými sloupky zábradlí dění dole v síni.

Takzvaná horní síň přežila ožebračení hradu Saumur téměř bez úhony. Snad proto, že se stala srdcem a středem rodinného sídla, byly její goblény a dubový nábytek před pány z Paříže v bezpečí. Krb byl tak velký, že do něj mohl vstoupit dospělý muž, aniž sklonil hlavu. Teď v něm vesele hořela kláda o rozměrech menší pohovky a rozpalovala černé železné pohrabáče, které se o ni opíraly, až jejich konce zezlátly. Král Karel seděl ve velkém polstrovaném křesle přitaženém těsně k plamenům, zatímco René stál a něco kutil s poháry a lahvemi. Markéta s úžasem sledovala, jak její otec noří jeden pohrabáč do poháru s královým vínem. Zasyčela pára a ve vzduchu to sladce zavonělo. Markéta ucítila hřebíček a skořici a při představě, jak asi víno chutná, se jí začaly sbíhat sliny. Žár

z krbu bohužel nedosáhl až k její skrýši. Kamenné stěny hradu pohlcovaly všechno teplo a v noci to platilo dvojnásob. Markéta se chvěla zimou. Seděla tam na bobku s koleny na stranu, připravená rychle vklouznout do tmy, kdyby snad otec zvedl oči k balkonu.

Markéta si všimla, že se oba muži už stihli převléknout. Otec měl na sobě prošívaný župan a pod ním volné kalhoty a plstěné bačkory. Jak tak v mihotavém světle čaroval s ohněm a párou nad poháry, připomínal Markétě černokněžníka. Král byl oblečený do těžkého roucha ušitého z třpytivé látky a v pase převázaného. Markétu zahřála fantastická představa, že je svědkem nějakého tajemného rituálu praktikovaného dvěma mágy. Ze snění ji vytrhl otcův podlézavý tón:

„Je to jen vaše zásluha, Veličenstvo, vás a nikoho jiného. Nebýt toho, že jste získal Orléans a posílil vojsko, nežádali by nás dnes o příměří. Z toho je vidět, jak jsme silní a oni slabí. Musejí k nám přijít, Veličenstvo, jako prosebníci. To vše pro větší slávu Vašeho Veličenstva a Francie."

„Možná, René, možná máš pravdu. Ale přesto jsou mazaní a vychytralí skoro stejně jako židé. Kdybych umíral žízní a Angličan mi nabízel číši vody, zaváhal bych a lámal si hlavu, jaký zisk mu z toho asi plyne. Můj otec byl důvěřivější než já a oni se mu za dobrou vůli odvděčili zradou."

„Vaše Veličenstvo, zcela s vámi souhlasím. Sám doufám, že nikdy nebudu tak důvěřivý, abych si nehlídal kapsy, kdykoli si potřesu rukou s anglickým šlechticem! Máme tu však zprávu vašeho vyslance, který říká, že jejich král s ním skoro nepromluvil a že vyslance ke králi přivedli a zase odvedli s takovým spěchem, jako by v přijímacím sále hořelo. Tenhle Jindřich není muž, jako býval jeho otec. Jinak by už dávno znovu rozpoutal to nelidské plenění. Věřím, že tahle nabídka pramení z jejich slabosti – a jejich slabost nám přinese nazpět ztracená území. Nám, to znamená vévodství

Anjou, ale taky francouzskému království, Vaše Veličenstvo. Copak můžeme propást takovou příležitost?“

„Právě proto větřím léčku,“ utrousil král Karel kysele, usrkl horké víno a nasál páru. „Opravdu věřím, že by chtěli francouzskou princeznu, aby zase o něco pozvedla jejich nečistý rod a vylepšila jejich krev. Viděl jsem, jak v anglických rukách skončily dvě z mých sester, René. Můj otec byl v posledních letech života… nevyzpytatelný. Jsem si jistý, že si plně neuvědomoval, jak nebezpečné je provdat Izabelu za jejich krále Richarda nebo moji drahou Kateřinu za toho anglického řezníka. Můžeme se pak divit, že si teď dělají nárok na můj trůn? Na moje dědictví? Taková nestydatost, René! Mladý Jindřich se skládá ze dvou polovin: napůl anděl, napůl ďábel. Když si pomyslím, že mám za synovce anglického krále! Všichni svatí se musejí chechtat – anebo plakat, sám nevím co.“

Král vyprázdnil pohár a jeho dlouhý nos zmizel v nádobě. Když se napil usazeniny, zkřivil obličej a rukávem si otřel fialový povlak ze rtů. Zatímco mu Markétin otec doléval a z mřížky v krbu vytáhl další pohrabáč, král v hlubokém zamyšlení mimoděk gestikuloval.

„Nehodlám posilovat jejich nároky už ani kapkou francouzské krve, pane z Anjou. Chceš snad po mně, abych kvůli anglickému králi vydědil vlastní potomky? A kvůli čemu? Kvůli kousku anjouovské země? Kvůli Maine? Příměří! Nejradši bych sebral své vojsko a dokopal je až do moře, až by byli celí modří. Takovou odpověď bych jim rád dal, ne příměří! Je na něm špetka cti? Kde je naše důstojnost, když Angličani prodávají v Calais pšenici a solený hrách a otírají si holínky o francouzské stoly? To se nedá snést, René!“

Na rozdíl od zachmuřeného krále si Markéta nahoře na balkoně povšimla otcova změněného výrazu. René usilovně přemýšlel a velmi opatrně volil slova. Markéta věděla, že si domů jako památku na

své zajetí přinesl zácpu a matka ho teď krmí olejem a senesovými lusky. Odulý bílý obličej měl zarudlý od vína nebo od žáru ohně a podle Markéty opravdu vypadal jako člověk, který je k prasknutí přeplněný něčím málo příjemným. Její antipatie se jen prohloubily a ona začala pošetile doufat, že ať už otec prahne po čemkoli, dočká se zklamání.

„Vaše Veličenstvo, podřídím se ve všem vašim rozkazům. Pokud prohlásíte, že chcete válku, vytáhnu na jaře v čele vojska proti Angličanům. Třeba budeme mít ještě jednou takové štěstí jako u Orléansu."

„Nebo jako u Azincourtu," opáčil král Karel kysele. Trhl paží, jako by chtěl mrštit pohárem do ohně, ale s viditelným úsilím se ovládl. „Kdybych si mohl být jistý vítězstvím, přísahám, že bych hned zítra vyrazil pod rozvinutými prapory." Chvíli zadumaně seděl a hleděl do plamenů, které se pohybovaly a třepotaly. „Jenže já jsem viděl, jak bojují, tihle Angličané. Vzpomínám si na ta zvířata s rudými obličeji a na jejich vítězný řev. Nemají žádnou kulturu a jejich bojovníci jsou divoši. To víš sám, René. Viděl jsi je, ty vepřové hlavy a jejich meče a šípy, ty velké tlusté hlupáky, kteří dovedou jen zabíjet." Mávl popuzeně rukou, aby odehnal dávné vzpomínky, ale Markétin otec se jej odvážil přerušit dřív, než mohl král nadobro zhatit jeho naděje a plány:

„Tím větší vítězství by znamenalo vyrvat jim bez boje čtvrtinu jejich území ve Francii, Vaše Veličenstvo! Za pouhý slib příměří a sňatku od nich získáme víc, než na nich kdokoli jiný vybojoval za posledních deset i více let. Už nemají žádného Lva z Anglie a my jim vyrveme i srdce Francie!"

Král Karel si odfrkl:

„Jsi příliš průhledný, René. Vidím až moc dobře, že ti jde o to, aby se ti vrátilo rodové území. Tvému rodu to přinese jasný zisk. Ale co mému?"

„Vaše Veličenstvo, s tím nemohu než souhlasit. Vidíte dál a jasněji, než bych to kdy dokázal já. Ale pokud budu mít v rukou bohatství Anjou a Maine, budu vám moci lépe sloužit. Výnosy z těch území mohu splatit, co dlužím francouzské koruně, Veličenstvo. Každý náš zisk je jejich ztráta a jediný akr francouzské půdy stojí za trochu rizika, tím jsem si jist.“ Když viděl, že s ním král, ač nerad, souhlasí, celý se rozpálil. „Každý akr francouzské půdy, který se nám vrátí, má obrovskou cenu, Vaše Veličenstvo, tím spíš, že nám ho vrátí dávný nepřítel. Znamená vítězství, ať už bude dobyto francouzským vyjednáváním nebo francouzskou krví. Vaši šlechtici uvidí jen to, že jste na Angličanech získal zpátky kus země.“

Král si tiše povzdychl, odložil pohár na kamennou podlahu a promnul si oči.

„A samozřejmě, pokud na tohle všechno kývnu, z tvé dcery bude anglická královna. Doufám, že má dobrou a pevnou povahu.“

„Vaše Veličenstvo, je pravým příkladem skromné šlechetnosti. A pokud budete mít na anglickém dvoře věrnou příslušnici mého rodu, může to vaši pozici jen posílit.“

„Ano, to je pravda,“ připustil Karel, „až na to, že jde bezmála o krvesmilstvo, nemyslíš, René? Král Jindřich je můj synovec. Tvoje dcery jsou mými neteřemi. Musel bych požádat papeže o zvláštní dispens, a to něco stojí, obzvlášť když ho chceme dostat dřív než za deset let.“

René se usmál tomu, jak slibně vše pokračuje. Věděl, že pokud na tom bude trvat, požádají Angličané v Římě o dispens sami. A uvědomoval si i to, že král chce výměnou za svůj souhlas získat podíl na zisku. To, že saumurské pokladnice ukrývají jen prázdné vaky a pavouky, jej vůbec netrápilo. Může si půjčit další peníze – od židů.

„Můj pane, samozřejmě si budu pokládat za čest, když takové náklady budu moci uhradit. Myslím, že jsme téměř nalezli řešení.“

Karel pomalu sklonil hlavu. Ústa se mu pohybovala, jako by vzadu za zuby našel zbytek jídla.

„Dobrá. V téhle věci se zařídím podle tvé rady, René. Budeš zase pánem Anjou a Maine. Věřím, že za to projevíš patřičný vděk."

René poklekl, uchopil královu ruku a přitiskl si ji k ústům.

„Jsem váš služebník, Vaše Veličenstvo. Můžete se na mne ve všem spolehnout, vycedím poslední kapku krve."

Vysoko nad jejich hlavami se Markéta ohlédla: oči měla vykulené a doširoka otevřené. Jolanda civěla s otevřenými ústy. Markéta natáhla ruku a jemně jí je prstem zavřela.

„Já už jsem zasnoubená," zašeptala Jolanda. „Otec by takový slib nezrušil."

V tichém souznění se odplížily z dosahu světla a Markéta zamrkala pokaždé, když prkna pod jejich nohama vznesla stížnost. Sestry opustily balkon a stanuly ve tmě. Jolanda, rozechvělá vzrušením, sevřela sestřiny ruce a skoro poskakovala na místě, jako by se chtěla dát do tance.

„Vezmeš si krále, Markéto! Určitě to budeš ty."

„Anglického krále," dodala Markéta pochybovačně. Odjakživa věděla, že jí manžela vyberou, ale předpokládala, že volbu provede matka, nebo se jí přinejmenším bude účastnit. Popuzeně si změřila sestru, která ve tmě poskakovala jako vrabec.

„Smlouvali o mě jako o výstavní jalovičku, Jolando! Sama jsi je slyšela. To je… příšerné."

Jolanda ji odtáhla ještě o kus dál, do další místnosti, kde byla ještě větší tma a kam nedopadal ani záblesk světla z balkonu. V bledém měsíčním svitu sestru objala.

„Budeš královnou, Markéto! To je hlavní. Ten jejich Jindřich je aspoň mladý. Mohli ti taky vybrat nějakého starého tlustého šlechtice. Ty nejsi nadšená? Až jednou vyrosteme, budu se ti muset uklonit, když se potkáme. I naši bratři se ti budou muset klanět!"

Markétě se zvolna roztáhla tvář do úsměvu při představě, jak nejstarší bratr Jan musí respektovat její nadřazenost. Bylo to příjemné pomyšlení.

„Třeba přikážu anglickým strážím, aby ho nacpaly do kotle!“ zachichotala se.

„To bys mohla, a nikdo by tě nemohl zadržet, protože bys byla královna.“

Něco z Jolandina prostinkého nadšení se přeneslo i na ni a obě dívky se dál ve tmě držely za ruce.

Město Angers bylo navečer krásné. Přestože jako hlavní město vévodství Anjou spadalo pod anglickou správu, jeho obyvatelé se s cizími utlačovateli potkávali jen zřídka, leda u soudu nebo při výběru daní. Ale Ruben Moselle sezval do svého domu u řeky spoustu anglických kupců, jako každý rok. V obchodním světě se hostina vždycky vyplatila a on ji považoval za rozumnou investici.

V porovnání s Francouzi nebo Angličany se oblékal velmi prostě: do šatů tmavých barev. Už dávno si zvykl nevystavovat na odiv své bohatství. Nezáleželo na tom, že by si mohl koupit nebo prodat řadu z těch, kdo seděli v této místnosti, ani že mu třetina z nich dlužila pořádné jmění ve zlatě, pozemcích nebo zástavách na svých obchodních transakcích. Ať už seděl u sebe v bance nebo jinde, byl Ruben ztělesněná skromnost.

Povšiml si, že jeho žena hovoří s vévodou z Yorku a vítá ho v jejich domě. Sára byla poklad a konverzace s drsnými anglickými lordy jí šla mnohem lépe než Rubenovi. Ten dával celkově přednost Francouzům, jejichž bystrá mysl byla snáze přístupná jemným nuancím obchodu. Jenže York velel anglickému vojsku v Normandii a pozvat ho bylo samozřejmostí. Ten člověk potřeboval nasytit své muže, a proto rozhodoval o smlouvách za obrovské sumy peněz. Ruben s povzdechem oprášil svou angličtinu a prodral se zástupem až k těm dvěma.

„Vaše lordstvo!“ oslovil s úsměvem hosta. „Vidím, že už jste se seznámil s mou paní. Je pro mne velkou ctí, že jste navštívil můj dům.“

Šlechtic se ohlédl, kdo to na něj mluví, a Ruben se pod jeho přísným pohledem plným opovržení přinutil k úsměvu. Zdálo se, že ten okamžik trvá velmi dlouho, ale pak York odpověděl na pozdrav pokývnutím a kouzlo se rozplynulo.

„Ach, náš hostitel!“ odtušil nepříliš vřele. „*Monsieur* Moselle, dovolte, abych vám představil svou choť, vévodkyni Cecílii.“

„*Mon plaisir, madame,*“ řekl Ruben s úklonou.

Vévodkyně mu nenabídla ruku k políbení, přestože už po ní sahal; aby zakryl rozpaky, pohrával si se sklenicí vína. Na hrdle lady Cecílie se třpytily diamanty a ona sama se dobře hodila ke svému anglickému manželovi: oči měla studené a úzké rty se neusmívaly. Ruben si všiml, že všechno na ní je přísné a smrtelně vážné. Obočí měla téměř úplně vytrhané a bílé čelo jí zdobil pruh krajky pošitý drahokamy.

„Máte krásný dům, *monsieur*,“ promluvila. „Manžel mi pověděl, že se zabýváte obchodem.“ Poslední slovo vyslovila tak, jako by si nechtěla pošpinit rty něčím tak nečistým.

„Děkuji, *madame*. Patří mi malá banka a skladiště, většinou s místním zbožím. Chrabří vojáci vašeho chotě potřebují jíst a v zimě se teple obléknout. Je na mně, abych trochu přispěl k jejich pohodlí.“

„Výměnou za spoustu zlata,“ dodal York. „Už jsem uvažoval o jiných dodavatelích, *monsieur* Moselle, ale tohle není vhodné místo pro podobný rozhovor.“

Přestože něco takového už Ruben slyšel od lidí všech vrstev, při vévodově tónu zamžikal.

„Doufám, že se mi podaří vás přesvědčit. Náš obchodní vztah přináší zisk oběma stranám.“

Při slově „zisk“ zkřivila vévodkyně ústa, ale Ruben se nepřestával usmívat a ze všech sil se snažil vystupovat jako dobrý hostitel.

„Za malou chvíli se bude podávat večeře, *madame*. Doufám, že skromnými radostmi, které vám poskytneme, se vám zavděčíme. A jestli máte chvíli času, oranžerie je v noci nádherná."

Ruben se chtěl právě omluvit, když k němu ze zahrady dolehly hrubé hlasy. Pevně stiskl rty a snažil se zakrýt své podráždění tím, že usrkl víno ze sklenice. Jeden z místních sedláků se jej už delší dobu pokoušel dostat před smírčího soudce. Byla to bezvýznamná záležitost a Ruben se znal s městskými úředníky dost dobře, než aby ho znepokojoval nějaký chudý rolník a jeho stížnosti. Přesto bylo možné, že se ten blázen vetřel na každoroční hostinu, aby ztropil nějakou nepříjemnost. Ruben naklonil hlavu a vyměnil si pohled s manželkou, která mu naznačila, že rozumí.

„Musím se jít věnovat ostatním hostům. Paní vévodkyně, vaše lordstvo, pokud dovolíte…"

Hluk sílil a Ruben spatřil, jak se desítky hlav otáčejí. Proplouval davem a přitom rozdával úsměvy a omluvy. Pomyslel si, že jeho žena zabaví anglického lorda a jeho chladnou choť k jejich spokojenosti. Sára byla Hospodinův dar zbožnému muži.

Rubenův dům kdysi patřil jednomu francouzskému baronovi, ale na rodinu přišly těžké časy a po prohrané bitvě musela rozprodat svůj majetek. Ruben za něj zaplatil hotově, což popudilo místní šlechtické rody, jimž vadilo, že se křesťanský dům dostal do rukou žida. To Angličané byli v tomto ohledu tolerantnější – nebo se aspoň dali snáze uplatit.

Ruben došel k velkým oknům z čirého skla vedoucím na zatravněnou plochu. Toho večera byla okna dokořán, aby dovnitř mohl proudit teplý vzduch. Ruben se zamračil, když spatřil na pěstěném trávníku vojáky v holínkách. Všichni jeho hosté samozřejmě naslouchali, a on se snažil hovořit pevným, ale tichým hlasem:

„Pánové, jak vidíte, pořádám právě soukromou večeři pro přátele. Nemohlo by vše počkat do rána?

„Jste Ruben Moselle?“ zeptal se jeden z ozbrojenců. V hlase mu zazníval úsměšek, ale s tím se Ruben setkával denně a na jeho zdvořilém vystupování to nic nezměnilo.

„Jsem. A toto je můj dům, pane.“

„Nežijete si špatně,“ poznamenal voják, když nahlédl do vstupní síně.

Ruben si odkašlal a poprvé trochu znervózněl. Ten muž se choval sebevědomě tam, kde většina lidí znejistěla tváří v tvář znakům bohatství a moci.

„Mohu se na oplátku zeptat, s kým mám tu čest?“ otázal se o poznání chladnějším tónem. Voják si takové zdvořilé chování nezasloužil, ale bylo tu stále hodně zvědavých hlav, které se otáčely v jejich směru.

„Jsem kapitán Recine z hradu Saumur, *monsieur* Moselle, a mám rozkaz k vašemu zatčení.“

„Prosím? Z jakého důvodu? Ujišťuji vás, že musí jít o nedorozumění. Ostatně smírčí soudce je tady u mne. Když dovolíte, dovedu vás k němu a on vám vysvětlí…“

„Mám své rozkazy, *monsieur*. Obvinění bylo vzneseno u krajského soudce. Teď půjdete se mnou a můžete mu to vysvětlit sám.“

Ruben na něj jen zíral. Ten člověk měl umazané ruce a jeho stejnokroj páchl, a přesto vyzařoval znepokojivou sebejistotu. Za jeho zády cenili žluté zuby tři další muži a bavili se tím, jaký rozruch se jim podařilo vyvolat. Při pomyšlení, že se má nechat odvést těmito chlapy, se Ruben začal potit.

„Mohu vám nějak pomoci, *monsieur* Moselle?“ zaznělo za ním.

Ruben se otočil a spatřil lorda Yorka se sklenicí vína v ruce. Vydechl úlevou. Anglický šlechtic s vystouplou bradou a širokými rameny vypadal velmi vojensky a francouzští ozbrojenci byli hned o něco uctivější.

„Tady… kapitán tvrdí, že mě má zatknout, pane z Yorku,“ sdělil

mu Ruben rychle a schválně jej oslovil titulem. „Zatím mi nesdělil obvinění, ale jsem si jist, že muselo dojít k omylu."

„Ach tak. O jaké obvinění tedy jde?" zeptal se York.

Ruben viděl, že se voják chystá odseknout něco neuctivého, ale pak pokrčil rameny. Nebylo moudré popudit vévodu s takovou pověstí a vlivem, a už vůbec ne, když byl člověk jen obyčejný kapitán.

„Rouhačství a čarodějnictví, Vaše lordstvo. Bude se odpovídat před soudem v Nantes."

Ruben překvapením otevřel ústa.

„Rouhačství a... ale to je nesmysl, pánové! Kdo mě z toho viní?"

„To nemám právo sdělovat," odpověděl voják. Přitom sledoval Yorka. Dobře si uvědomoval, že se lord může do věci vložit. Také Ruben se na Angličana otočil:

„Vaše lordstvo, jestli pány požádáte, aby přišli až ráno, dokážu jistě najít svědky a svědectví, které ukáží toto falešné nařčení v pravém světle."

York na něj shlížel a oči se mu třpytily ve světle lampy.

„Nezdá se mi, že by tahle záležitost spadala pod anglické zákony, *monsieur* Moselle. Nemám s ní nic do činění."

Kapitán se při těch slovech zeširoka usmál, udělal krok a pevně sevřel Rubenovu paži.

„Prosím za prominutí, *monsieur*, ale teď půjdete se mnou. Byl bych nerad, kdybych vás musel odvléct." Sílící sevření usvědčilo jeho slova ze lži. Ruben se zajíkl; nemohl uvěřit, co se to děje.

„V domě mezi hosty je smírčí soudce, kapitáne! Necháte mě, abych ho sem přivedl? Ten vám všechno vysvětlí."

„Nejedná se o místní záležitost, *monsieur*. Řekněte ještě slovo a budu mít to potěšení vrazit vám vaše zuby až do krku."

Ruben oněměl strachem a jen zavrtěl hlavou. Bylo mu padesát let a už se mu těžce dýchalo. Brutální hrozba jej ohromila.

Richard, vévoda z Yorku, sledoval, jak jeho hostitele odvádějí

pryč, a docela se tím bavil. Všiml si, že se k němu zástupem prodírá jeho manželka, a když se zastavila vedle něj, tvářila se spokojeně, zatímco starý muž klopýtal zahradami v doprovodu svých věznitelů.

„A to jsem si myslela, že dnešní večer bude k uzoufání nudný," podotkla. „Takhle se na židy musí! Když je člověk neodkáže do patřičných mezí, začnou si moc dovolovat. Doufám, že ho za tu jeho neomalenost pořádně zmlátí."

„Určitě ano, má drahá," odpověděl vévoda pobaveně.

Ze vstupní haly k nim dolehl pronikavý výkřik: to se Rubenova žena dozvěděla o mužově osudu. Lady Cecílie se usmála:

„Myslím, že teď bych si ráda prohlédla tu oranžerii," řekla a nastavila manželovi rámě, aby ji tam mohl dovést.

„Ta obvinění jsou dost závažná, moje drahá," pronesl York zamyšleně. „Mohl bych pro vás tenhle dům koupit, pokud byste si to přála. V létě je v Angers překrásně a my tady žádnou nemovitost nemáme."

Vévodkyně zavrtěla hlavou a tenké rty se jí zkřivily.

„Vzhledem k předchozímu majiteli bude nejlépe jej spálit a postavit znovu," odpověděla a její muž se na prahu oranžerie rozesmál.

4

Ruben vrávoral ulicí a v ústech cítil krev. Cítil pach nemytého davu, který na něj poštěkával a plival, spílal mu do Ježíšových vrahů a rouhačů – a všichni ti lidé měli tváře rudé spravedlivým rozhořčením. Někteří házeli kamení a studené mokré bláto smísené s pouliční špínou, které mu přistávalo na hrudi a klouzalo za rozhalenou košili.

Ruben si zuřících spoluobčanů nevšímal. Nemohli mu ublížit víc, než už mu bylo ublíženo. Každou částečku těla měl pohmožděnou a potlučenou, jedno oko se proměnilo ve slepou mokvavou hmotu, z níž mu po tváři stékala stružka výtoku. Když jej postrkovali po ulicích Nantes, kulhal a naříkal, zatímco chodidla v obvazech krvácela a zanechávala na kamenech za ním rudé otisky.

Měsíce mučení a věznění mu leccos vzaly. Ale víru ne. Ani na okamžik nezapochyboval, že jeho nepřátele stihnou stejné tresty. Bůh si je najde a oni před jeho horkým železem skloní hlavy. Jen jeho víra v lidskou slušnost byla rozdrcena právě tak jako jeho nohy. Nikdo se za něj nepřimluvil ani se jej nepokusil dostat z rukou soudců. Znal aspoň deset mužů, mocných a bohatých, kteří mohli zařídit jeho propuštění, ale když se roznesly fámy o jeho strašlivých zločinech, všichni mlčeli. Ruben unaveně zavrtěl hlavou; zaplavila jej odevzdanost. Nic z toho nedávalo smysl. Copak by člověk v jeho postavení trávil večery pitím krve křesťanských dětí? Když má navíc ve sklepě dobré červené víno?

Obvinění byla tak obludná, že si byl zprvu jistý, že se prokáže jejich vylhanost. Žádný soudný člověk jim nemohl věřit. Ale městští soudcové jen křivili tlusté obličeje při pohledu na zlomenou, zmlácenou postavu, kterou jim přivlekli z cely. Sledovali jej s výrazem

odporu, jako by se tou belhající se a páchnoucí troskou, kterou z něj udělali inkvizitoři, stal z vlastní vůle. Pak nad ním soudcové v černých kápích vynesli trest smrti stažením z kůže a byli zjevně velmi spokojení svým dobře odvedeným dílem.

Ve své cele, v botách, jež musel nosit a které se daly utahovat šroubem víc a víc, až mu skřípěly a pukaly kosti, se Ruben naučil jistému druhu odvahy. V životě neměl sílu ani sklon bojovat. Díky tomu, co mu Bůh dal, získal bohatství. Díky inteligenci, s níž se tajně vysmíval těm, kdo dávali na odiv vlastní zdatnost tím, že zvedali do vzduchu dlouhé železné čepele a máchali jimi. A přesto se nepřiznal, ani když už se bolest nedala snést a když měl hrdlo celé bolavé řevem. Sám netušil, že je v něm tolik vzdoru, a možná to byl jediný způsob, jak ještě mohl dát najevo opovržení. Chtěl si uchovat špetku hrdosti až do popravy, jako poslední zlatou nit zbylou v obnošeném plášti.

Po mnoha dnech ho v cele navštívil vrchní soudce z Nantes. Jean Marisse připomínal mrtvolu a na obranu proti zápachu si u nosu držel chomáč zvadlých kvítků. Ruben, pokrytý zaschlou krví a vlastní špínou, jej probodl pohledem zdravého oka v naději, že cosi jako zbytek důstojnosti Marisseho zahanbí. Mluvit už nemohl. Zuby měl vyražené a stěží dokázal pozřít bryndu v podobě ovesné kaše, kterou mu denně přinášeli, aby ho udrželi při životě.

„Vidím, že jej ďábelská pýcha dosud neopustila," poznamenal Marisse k strážným.

Ruben si jej měřil s tupou nenávistí. Znal Jeana Marissea, tak jako znal všechny úředníky v kraji. Kdysi mu připadalo, že poznat jejich zvyky může být dobrá investice, třebaže zachránit ho nedokázala. Mezi děvkami ve městě měl tenhle chlap pověst člověka, který raději než polibky rozdává rány bičem. Dokonce se hovořilo o dívce, která poté, co s ním strávila večer, zemřela. Marisseovu manželku by takové zprávy pohoršily, tím si byl Ruben jistý. V mysli mu

vířila jeho vlastní obvinění, ale nebyl tu nikdo, kdo by naslouchal, a jeho jazyk měl za sebou natahování a drcení kleštěmi určenými zvlášť pro tento účel.

„Podle těch, co vás vyslýchali, se nehodláte doznat ke svým hříchům," řekl mu tehdy Jean Marisse. „Slyšíte mě, *monsieur* Moselle? Prý nehodláte nic podepisovat, přestože vám pro tento účel nechali pravou ruku nedotčenou. Copak nechápete, že by tím mohlo všechno skončit? Váš osud byl zpečetěn, to je tak jisté, jako že zapadne slunce. Jiné cesty pro vás není. Vyznejte se a proste o rozhřešení. Náš Pán je Bůh milosrdenství, i když neočekávám, že to jeden z vás, synů Abrahámových, pochopí. Je psáno, že za své kacířství musíte hořet věčným plamenem, ale koneckonců, kdo ví? Když se budete kát, když se přiznáte, může vás Pán od pekelného ohně zachránit."

Ruben si ještě vzpomínal, jaký pohled tehdy na soudce vrhl. Měl pocit, že by v něm dokázal koncentrovat veškerou svou bolest, až by z toho člověka serval všechny lži i maso a obnažil jej na kost. Marisse, s hubeným obličejem a kůží jako svraštělý žlutý pergamen, už beztak vypadal jako mrtvola. Ale Bůh ho nesrazil. Jean Marisse vysunul bradu, jako by samo mlčení ohrožovalo jeho autoritu.

„Váš majetek byl zabaven, rozumíte? Žádný člověk nesmí mít zisk ze spolčení s ďáblem. Vaše žena a děti se budou muset protloukat světem na vlastní pěst. Už tak jste jim velmi ublížil svými rituály a skrytou magií. Máme svědka, *monsieur* Moselle, křesťana z dobré rodiny, jehož čest je mimo veškerou pochybnost. Rozumíte? Na tomto světě pro vás nezbyla žádná naděje. Kdo se ujme vaší rodiny, až tu nebudete? Copak musí i nadále trpět za vaše skutky? Samo nebe pláče, Rubene Moselle. Pláče nad utrpením nevinných. Přiznejte se, člověče, a tohle všechno skončí!"

Na ulici zatím Rubena zradila zlomená noha a on narazil do spílajícího rolníka. Statný učedník hned vyletěl, zasadil Rubenovi úder do nosu, ze kterého se spustil čerstvý proud krve, a div mu

neurazil hlavu. Ruben pozoroval jasně červené krůpěje blyštící se na slámě a špíně pokrývající ulici vedoucí k náměstí. Jeden ze strážných na učedníka zavrčel, přitiskl mu napříč přes prsa dřevěnou násadu píky a zatlačil jej zpátky do davu. Ruben i tak slyšel, jak ten s nadšeným kvákáním sděluje svým přátelům, jakou ránu tomu židovi vyťal.

Potácel se dál a jeho mysl se střídavě zatemňovala a zase jasnila. Zdálo se, že cesta nemá konce, a na každém kroku ji lemovali měšťané, kteří si nemohli nechat ujít jeho smrt. Některý z usmrkaných uličníků mu nastavil nohu a Ruben se zachroptěním upadl koleny na kamennou dlažbu. Nohama mu projela palčivá bolest. Dav se rozesmál, celý šťastný, že se část představení odehrává přímo před jeho očima. V šestistupech se tu po stranách ulice tísnili ti, kdo neměli dost peněz na úplatek a nezajistili si místo na hlavním náměstí.

Ruben upadl a čísi silná paže jej zvedla; doprovázel ji pach česneku a cibule, který dobře znal už z vězení. Rád by strážnému poděkoval za pomoc, ale jeho slovům nebylo rozumět.

„Zvedej se," zavrčel na něj ten člověk, „už to není daleko."

Ruben si vybavil, jak se nad ním kdysi Jean Marisse skláněl v cele jako havran ohledávající mrtvolu a zkoumající, zda na ní zbylo něco k snědku.

„Najdou se tací, kteří se podivují, jak mohl nějaký žid provádět taková nečistá kouzla a obřady, aniž se to dozvěděla jeho žena a děti. Rozumíte mi, *monsieur* Moselle? Někteří si šeptají, že manželka bude jistě stejně vinná jako manžel, že na dětech ulpěla stejná skvrna jako na otci. Říkají, že by bylo zločinem nechat je běžet. Pokud se nepřiznáte, bude mou povinností dát je přivést sem do těchto cel a podrobit je výslechu. Máte zdání, jaké by to bylo pro ženu, *monsieur* Moselle? Nebo pro dítě? Dokážete si představit jejich úděs? Přesto nemůžeme dovolit zlu, aby zapustilo kořeny.

Plevel musí být vytržen a vržen do ohně dřív, než vítr roznese jeho semena. Chápete mě, *monsieur*? Podepište přiznání a tohle skončí. Všechno skončí."

Ještě před rokem by se Ruben takové hrozbě vysmál. Tehdy měl přátele, peníze, dokonce i vliv. Svět byl spořádaným místem, kde se nemohlo stát, aby cizí lidé násilím drželi řvoucího nevinného člověka a ubližovali mu, aniž mu někdo přišel na pomoc nebo ho třeba jen slůvkem utěšil. V celách pod vězeňským dvorem v Nantes zjistil, jak vypadá skutečné zlo. Spolu s popáleným a polámaným tělem v něm zemřela i naděje.

A tehdy podepsal. Ta vzpomínka se mu jasně vtiskla do paměti: jak shlíží na vlastní roztřesenou ruku a připojuje své jméno ke snůšce lží, aniž se je obtěžoval číst. Jean Marisse se tenkrát usmál, a když se naklonil blíž, jeho rty odhalily zkažené zuby. Ruben si doteď pamatoval jeho teplý dech a hlas, který zněl téměř laskavě.

„Učinil jste správně, *monsieur*," pravil Marisse. „Přiznat konečně pravdu není žádná hanba. Přinese vám to úlevu."

Čumilové, kteří naplnili náměstí, ponechali volnou mezi řadami zbrojnošů jen škvírku. Při pohledu na dva kotle s bublající vodou, které stály po stranách zvýšeného lešení, se Ruben zachvěl. Mučitelé mu s rozkoší popsali způsob jeho smrti. To, že nezůstane na pochybách o tom, co ho čeká, je rozjařovalo. Budou mu polévat kůži vařící vodou, dokud se kouřící maso neoddělí od kostí a oni mu je v dlouhých pruzích nezačnou stahovat z paží a hrudi. Kvůli potěšení davu jej čekaly hodiny nepopsatelných muk. Rubena mrazilo při pomyšlení, že to nevydrží. Představil si sám sebe jako řvoucí zvíře zbavené před všemi těmito lidmi veškeré důstojnosti. Na ženu a dcery se ani neodvažoval pomyslet. Nezůstanou samy, říkal si roztřeseně. Bratr se jich určitě ujme.

V jiném koutku jeho mysli se krčily myšlenky na nepřátele. Byl si skoro jistý, že ví, kdo zavinil jeho pád. V měsících předcháze-

jících Rubenovu zatčení si od něj vévoda René z Anjou vypůjčil obrovské sumy a do zástavy za ně dal hrad Saumur. První část půjčky měla být splacena zhruba v době, kdy si pro Rubena přišli ozbrojenci. Manželka jej od transakce od začátku zrazovala a připomínala, že je obecně známo, že Anjouovci nemají žádné peníze na splácení; jenže tak velký pán, jako byl René z Anjou, mohl člověka snadno zničit i za to, že odmítl splnit jeho žádost.

Uvázaný u kůlů tváří v tvář zástupům cítil, jak v něm křičí klokotavý strach. Osladí mu to, jak jen to půjde. Mohl pouze doufat, že to nevydrží jeho srdce, ta vystrašená tepající věc, která mu buší v hrudi.

Muži na popravčím lešení byli do jednoho místní lidé, kteří dostali za denní práci několik stříbrných denárů. Žádný z obličejů nebyl Rubenovi povědomý a on za to byl vděčný. Bylo už tak dost těžké, když na něj křičeli a zuřivě dotírali cizí lidé. Čelit známým tvářím by asi nedokázal. Když mu neurvale spoutali končetiny provazy, nahrnuli se lidé v davu blíž, prohlíželi si jeho rány a fascinovaně si na ně ukazovali.

Ruben bloudil zrakem po prázdných rozeřvaných obličejích, ale pak se náhle zarazil: zdravé oko přestalo vidět zamlženě a on spatřil na balkoně nad náměstím skupinku pánů a dam, kteří tam odpočívali, sledovali dění a jeden s druhým rozmlouvali. Lorda Yorka poznal ještě dřív, než si ho šlechtic stačil povšimnout a se zájmem opětovat Rubenův vražedný pohled. Ruben dobře viděl, jak na něj vévoda upozorňuje svoji choť, ta se naklání přes zábradlí a při pohledu na Rubenovu obnaženou kostnatou hruď si s radostným vzrušením tiskne ruce na ústa.

Sklopil hlavu. Jeho ponížení bylo dovršeno. Pacholci na lešení z něj servali košili a vystavili všem očím změť modřin všech odstínů a barev, od žluté a fialové až po černou v místech, kde mu kopance katů zpřerážely žebra.

„*Baruch dajan emet,*“ zamumlal Ruben, ačkoli mu vyslovování dělalo potíže. Okolní zástup neslyšel, jak vzývá jediného pravého soudce, na němž doopravdy záleží. Snažil se od sebe všechny odstrčit. Zavřel oči, když pacholci ponořili do vroucích kotlů první hliněné džbány a předvedli davu dlouhé nože. Věděl, že to nemůže vydržet, ale že taky neumře dřív, dokud mu to kati nedovolí.

Portsmouth zvučel hlasy pouličních vyvolávačů a shonem jednoho z největších přístavů království. Přestože rušná ulice poskytovala člověku anonymitu, trval Derry Brewer na tom, že blízkou krčmu musejí opustit všichni hosté i personál, a teprve pak byl ochoten hovořit o důvěrných záležitostech. Venku zanechal tři rozložité strážné a rozladěné štamgasty, kteří ani nestihli dopít pivo.

Derry přešel k výčepnímu pultu, přičichl ke džbánu a nalil si tmavé pivo do velkého dřevěného korbele. Pak jej pozvedl k posměšnému přípitku, znovu se posadil a pořádně se napil. Lord Suffolk si posloužil vodou z nádoby na stole, vyprázdnil hrnek, zamlaskal a znovu si dolil. Derry, který jej upřeně sledoval, si sundal ze zad mošnu a zašmátral v jejích útrobách. Vytáhl z ní svitek pergamenu zapečetěný voskem a ovinutý zlatou stužkou.

„Zdá se, Viléme, že papež je ochota sama. Udivuje mě, jak rychle našel člověk s tak duchovními sklony využití pro tu truhlici stříbra, kterou jsme mu poslali; nejspíš všechno rozdá chudým, co myslíš?“

Suffolk se neobtěžoval poctít ironickou otázku odpovědí. Znovu se dlouze napil, aby spláchl z úst pachuť mořské soli. Poslední půlrok se tolik nacestoval do Francie a zpět, že před ním přístavní dělníci v Portsmouthu nejen smekali klobouky, ale oslovovali ho jménem. Byl neuvěřitelně unavený a otrávený z debat a hádek ve dvou jazycích. Zahleděl se na převázaný svitek v Derryho rukou s vědomím, že události teď dostanou spád.

„Žádné gratulace," podivil se Derry vesele. „Žádné: ‚Skvělá práce, Derry'? Zklamal jsi mě, Viléme Pole. Není moc lidí, kteří by něco takového dovedli sfouknout tak rychle, ale já jsem to dokázal, ne? Francouzi větřili smečku lišek, ale našli pouze hejno nevinných kuřátek přesně tak, jak jsme chtěli. Svatba bude a nám už zbývá jen to, abychom Angličanům usazeným v Maine a Anjou jaksi mimochodem sdělili, že anglická koruna už jejich služby nepotřebuje. Zkrátka že můžou táhnout do prdele."

Suffolk zamžikal nad samotným slovem i nad tím, jak je pravdivé. Angličané žijící v Maine a Anjou tam provozovali obchody a vlastnili velké statky. Až je přijde vypudit francouzské vojsko, budou zuřit všichni, od šlechticů se značnou mocí a vlivem až po nejposlednějšího učedníka.

„Ale je tady jedna věc, Viléme. Jeden drobný ožehavý háček, o kterém se před tak vznešeným pánem ve vysokém postavení zdráhám hovořit."

„O co jde, Derry?" zeptal se Suffolk, kterého podobné hrátky unavovaly. Hrnek už měl zase prázdný, ale ve džbánu nezbývala žádná voda. Derry zatím míchal pivem v korbelu a hleděl na kroužící tekutinu.

„Chtějí, aby se svatba odehrála v katedrále v Tours, o to jde. Na území, kolem kterého bude tábořit francouzské vojsko dychtivé zmocnit se plodů příměří, o to jde! Ale já nedovolím, aby se tam Jindřich vydal, Viléme. Dokud dýchám tak ne!"

„Ty mu to nedovolíš?" zopakoval Suffolk se zdviženým obočím.

„Víš, jak to myslím. Bylo by to jako mávat na kočku kouskem masa. Už by ho nepustili ze spárů, to ti říkám rovnou."

„Tak změň místo konání. Zkus prosadit třeba Calais. Nebude mu tam hrozit větší nebezpečí, než kdyby se ženil v Anglii."

„Viléme Pole! Ty dopisy, které jsi tolik měsíců doručoval, nebyly jenom vycpávka tvojí brašny. Francouzi na Calais nepřistoupí,